

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2016	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2017	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2018	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Kindlustame igale lapsele lasteaiakoha. Toetame omavalitsusi 3000 lasteaija- ja hoiukoha loomisel, et soodustada laste arengut ning vanemate naasmist tööturule. Võimaldame koolieelikutele võrdse ettevalmistuse kooliks ja tagame kõigile tasuta viimase, koolieelse lasteaija-aasta.	Haridus ja teadus	K	Lasteaiakoha loomine ajutiste konteinerlasteadeade puhul 10 000 eur/koht. Püsikoht ca 15000 eur/koht. 3000 kohta - 30 mln. 3 aasta jooksul. KOV lasteaiakoha kulu aastas ca 3000 eur, eralasteaed 4800 eur. Koolieelse lasteaiakoha aastatasu ca 270 eur.a. 13 500 last.	EL 2014+ Uue lapsehoiu ja alushariduse infrastruktuuri loomine. Kodulähedased lasteaija- ja lapsehoiuvõimalused suuremate linnapiirkondade elanike jaoks on tagatud		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Tõstame õpetajate palga riigi keskmisest 20% kõrgemaks. Kindlustame lasteaijaõpetajatele kooliõpetajatega võrdse miinimumpalga.	Haridus ja teadus	K	2014.a 11 kuu keskmine tegelik palk Haridussilm.ee andmeil 967 eur. 2015 1080. 2015.a. Eesti progn. keskmine 1100. Hinnatav kasv 21,5%. 10% palgakasvu kulu 21,1 mln. 4 aasta jooksul võrdsete sammudega. Arvestatud ei ole muude mõjudega			-13,20	-26,40	-39,60	-52,80	Kerge inflatsiooniline mõju.
3. Kindlustame igale noorele võimaluse osaleda spordi- ja huvitegevuses, loome selleks tervikliku riikliku toetussüsteemi. Lisame lapsetoetustele 25 eurot kuus sihtotstarbelist raha, et iga laps saaks osaleda hivi- ja spordiringis ning võtta osa kultuuriüritustest.	Haridus ja teadus	K	138000 õpilast x 25 eur, 9 kuud. Hinnanguliselt ei kasuta toetust 10%.			-27,90	-27,90	-27,90	-27,90	
4. Vähendame haridustee katkestajate hulka, selleks täiustame tugisüsteeme ja pikendame koolikohustust 18-eluaastani või kuni kutse omandamiseni.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ meetmest "Haridustugiteenuste arendamine eesmärgiga vähendada koolist lahkumist ning toetada noorte karjäärivalikuid". Meetme maksumus 34,9 mln		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Toetame noorte paremat ettevalmistust osalemiseks tööturul ja ettevõtluses, selleks edendame karjääri- ja ettevõtlusõpet ning rõhutame loovuse, ettevõtlikkuse ja töökuse arendamist kogu üldhariduse õppekavas. Toetame kutsehariduskeskuste ja üldhariduskoolide koostööd, et valmistada noori ette tööturule sisenemiseks.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ meede "Õpe kutse- ja kõrghariduses vastab suuremal määral tööturu vajadustele" planeeritakse tegevusi arendamiseks Ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppet kõigil haridustasemetel (tegevuse eelarve 8,3 mln). Samuti toetatakse meetme tegevustest "Kutsehariduse maine tõstmine, õpiposiõppe laiendamine, täiendavad tegevused tagamaks õppurite valmisolekut tööturule sisenemiseks" (tegevuse maksumus 24,7 mln)		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
6. Võimaldame tudengitel pühenduda õpingutele, selleks arendame tudengite vajadusi arvestavat õppetoetuste süsteemi.	Haridus ja teadus	K2		2014. a kinnitas valitsus aastast 2015 vajaduspõhiste õppetoetuste süsteemi, lisaks Primuse programmist piloteeritakse erialastipendiumite maksmist riigile prioriteetses valdkonnades. Erialastipendiumid toetavad õppijate ligipääsu kõrgharidusele ja parandavad nende toimetulekut. (2014/2015 õppeaastal kõrghariduse õppetoetuste maht 16,5 meur)		0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Toetame vabaharidust elukestva õppe olulise osana ning soodustame vanemaealiste töötajate täiendus- ja ümberõpet tööturul aktiivsena nüsimiseks	Haridus ja teadus	K2		Sarnase eesmärgiga tegevusi toetatakse ka EL 2014+ meetme "Täiskasvanud elanikkonna kompetentside arendamine" alt		0,00	0,00	0,00	0,00	
Alus-, põhi- ja keskharidus	Haridus ja teadus									
1. Võimaldame kõigile lastele, kes seda vajavad, lasteaiakoha või lastehoiuteenuse, anname omavalitsustele vajaduse korral investeringutoetust.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ meetmes "Lapsehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks" on tegevus "Lapsehoiukohtade loomine ja teenusepakkumise toetamine 0–7-aastastele lastele" maksumusega 7,6 mln.		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Seame sihiks ühtlaselt kvaliteetse alushariduse ja esimese sammuna tagame kõigile koolieelikutele tasuta viimase, koolieelse lasteaia-aasta. Toetame kohalikke omavalitsusi lasteaiaõpetajate palgamäära tõstmisel õpetaja palga alammääran.	Haridus ja teadus	K	Koolieelse lasteaiaaasta aastatasu ca 270 eur.a. 13 500 last. 7500 lasteaiaõpetaja ametikohta, keskm. Palk 677 eur, palgakulu kokku 57,5 mln.eur. Õpetaja palga alammäär 900 eur. Hinnatav kasv ca 33%			-19,00	-19,00	-19,00	-19,00	
3. Suurendame koolijuhhi õigusi ja vastutust koolielu korraldamisel, viime sisse nende hindamise ning kujundame koolijuhhi ametist ühiskondlikult prestiižse, hästi tasustatud ja poliitiliste tõmbetuulte eest kaitstud ameti.	Haridus ja teadus	K2		Koolijuhtidele suunatud tegevusi (eelkõige koolitust) planeeritakse EL 2014+ meetme "Õpetajate, koolijuhtide ja noorsootöötajate professionaalse arengu toetamine" tegevusest haridusametite juhtide koolitus". Tegevuse maksumus 1,85		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
4. Jätkame suuremates linnades ja maakonnakeskustes riigigümnaasiumide väljaehitamist ning finantseerime õppetööd omavalitsuste otsusel säilivates ja jätkusuutlikes munitsipaalkeskkoolides võrdsel alusel riigigümnaasiumidega.	Haridus ja teadus	K2		2014+ meede" Koolivõrgu korrastamine"		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Tagame mitte-eesti emakeelega õpilastele nii põhikoolis kui ka gümnaasiumis hea eesti keele omandamise ning kvaliteetse aineõpetuse, suurendame riigi tuge ja nõudlikkust keeleoskuse tegelikuks saavutamiseks ning koolide ja koolipidajate vastutust selle eesmärgi täitmise eest. Samas võimaldame koolidele suuremat valikuvabadust keele- ja aineõppe ühendamisel.	Haridus ja teadus	Ü								
6. Toetame eesti keele õpet suuremates eestlaste kogukondades välismaal.	Haridus ja teadus	K2		Sarnane tegevust toetatakse Rahvusaaslaste programmist		0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Laiendame valikainete omandamise võimalusi kõigis gümnaasiumides üleriigilise e-gümnaasiumi tugisüsteemi loomise abil. Toetame kvaliteetse e-õppevara kättesaadavust haridussüsteemis ja pakume koolidele haridustehnoloogide abi digitaalse õppe juurutamisel.	Haridus ja teadus	K2		E-õppevara arendatakse EL 2014+ meetme "Õppija õpioskuste tulemusliku omandamise toetamine ning õpetaja töötingimuste parendamise" tegevuse "E-õppevara arendamine üld- ja kutsehariduse valdkonnas. E-hindamisvahendite arendustegevus ja kasutuselevõtt. Uuenduslike õppevaralahenduste hankimine ja ühiskasutuse korraldamine." Tegevuse maksumus 40,35 mln		0,00	0,00	0,00	0,00	
8. Tagame riikliku rahastuse koolikiusamisvastaste meetmete rakendamiseks ning kestlikuks ülalhoiuks kõigis lasteasutustes ja koolides. Suurendame vägivallavastase ennetustöö ja kriisikoolituste mahtu koolides. Meie eesmärk on kiusamisest vaba, vägivallatu ja turvaline kool.	Haridus ja teadus	K2		Koolikiusamisvastaseid tegevusi planeeritakse "Vägivalda ennetamise arengukava 2015-2020" raames. SA Kiusamise Vastu 60 000 eur., MTÜ Lastekaitse Liit projekt "Kiusamisest vaba lasteaed ja kool", MTÜ Noorteühing TORE tugiõpilaskasvatamine, TÜ Eetikakeskus väärtegevusevastase lasteaedades ja koolides.		0,00	0,00	0,00	0,00	
9. Kaasava hariduse põhimõtete rakendamisel peame oluliseks suurendada riigi vastutust hariduslike erivajadustega lastele vajalike tugisüsteemide loomisel. Kaalume õpetaja abi ametikoha loomist koolides.	Haridus ja teadus	K	Näide arvestusteks: varasem KOV eelarve sotsiaalpedagoogi tegevuste rahastamiseks koolides 3,4 mln.			-3,40	-3,40	-3,40	-3,40	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
10. Tagame kõigile üldhariduse ja kutsekeskhariduse tasemel õppijatele koolitoidu, tõstame koolitoidu toetuse 1 euroni.	Haridus ja teadus	K	Kulu eelarves 20,6 mln, toetus 0,78 eur. Õpilaste arvu kasvu prognoos 2%/a.			-5,80	-5,92	-6,03	-6,16	
11. Suurendame riigi kohustusi ja vastutust hariduse andmisel ning tugiteenuste tagamisel erivajadustega õpilastele, kelle õpetamine on spetsiifiline ja ressursimahukas ning võib käia enamikule omavalitsustele üle jõu. Oleme selle poolt, et õpetajahariduse kõrgkooliprogrammidesse lisatakse moodul hariduslike erivajadustega õpilaste vajaduste arvestamiseks tavakoolis.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ meetmete planeerimisel on kokku lepitud, et kaasava haridusega arvestamine peab olema läbiv põhimõte, seda tuleb arvestada ja kavandada konkreetseid tegevusi meetmetes "Õpetajate, koolijuhtide ja noorsootöötajate professionaalse arengu toetamine" ja meetmes "Kaasaegse ning uuendusliku õppevara arendamine ja kasutuselevõtt".		0,00	0,00	0,00	0,00	
Kõrg-, rakendus- ja kutseharidus	Haridus ja teadus									
1. Selleks, et ükski võimekas noor ei jääks majanduslikel põhjustel ilma kõrgharidusest, kindlustame vajaduspõhise õppetoetuse kõigile toimetulekuraskustes üliõpilastele, kes täidavad õppekava 75% ulatuses, seejuures korrigeerime igal aastal toimetulekuniiri.	Haridus ja teadus	K2		Tegevust teostatakse VV tegevusplaanist tulenevalt.		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Suurendame ja eesmärgistame toetusi edukalt edasijõudvatele üliõpilastele ja kutsekoolide õpilastele. Seame sisse õppetoetused ja stipendiumid riigile eriti olulisi erialasid omandavatele üliõpilastele. Mõtestame ümber õppelaenu ja toetuste süsteemi toimimise ja kohustused neid saavatele üliõpilastele.	Haridus ja teadus	K2		Primuse programmist piloteeritakse erialastipendiumite maksmist riigile prioriteetsetes valdkondades. Erialastipendiumid toetavad õppijate ligipääsu kõrgharidusele ja parandavad nende toimetulekut. (2014/2015 õppeaastal on ette nähtud rahaline maht 1MEUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Panustame rakendusliku kõrghariduse arengusse, et rahuldada Eesti ettevõtete vajadust kõrge kvalifikatsiooniga tööjõu järele. Selleks, et kindlustada kõrg- ja kutsehariduse kättesaadavus maakonnakeskustes, loome piirkondlike haridus- ja kompetentsikeskuste võrgustiku, parandame nende ühistoimet riigi-gümnaasiumide ja ülikoolidega.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ perioodist on üsna sarnase iseloomuga tegevused planeeritud meetmest "Õppe seostamine tööturu vajadustega" eesmärgil, et õpe kutse- ja kõrghariduses vastab suuremal määral tööturu vajadustele. Samuti toetatakse piirkondlikke kompetentsikeskusi "Regionaalsete kompetentsikeskuste arendamine", eelarve 16,5 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2016	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2017	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2018	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
4. Laiendame IT-õpet kõigil haridusastmetel ja -valdkondades.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ Digikultuuri integreerimine õppeprotsessi.		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Läheme kutsehariduses pearahapõhiselt rahastamiselt üle õppekavapõhisele rahastamisele, mis lähtub õppekavade vajaduspõhisest maksumusest.	Haridus ja teadus	K2		Võimalik reguleerida õppekava muudatusega., kulusid ei kaasne		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Toetame rahaliselt eraettevõtjaid 8000 töökohapõhise õpipoisikoha loomisel.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ meetme "Õppe seostamine tööturu vajadustega" all planeeritakse tegevust "Kutsehariduse maine tõstmine, õpipoisiõppe laiendamine, täiendavad tegevused tagamaks õppurite valmisolekut tööturule sisenemiseks" (maksumus 24,7 mln). Lisaks Sotsiaalministeeriumi tegevused EL 2014+		0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Langetame kõrg- ja kutsekoolide õppepraktikat tegelikus tööolukorras läbivate õppurite töötasult makstavat sotsiaalmaksu 13% võrra.	Haridus ja teadus	K	Mõju hindamiseks ei ole algandmeid. Vähendab riigieelarve tulusid.							
8. Soodustame täiskasvanute ümberõpet kõrg- ja kutseharidussüsteemis. Toetame riiklikult teise erihariduse töö kõrvalt omandamist ülikoolides tasuta osaaajaga õppes.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ meede "Täiskasvanud elanikkonna kompetentside arendamine" raames kavandatakse tegevust "Täiskasvanutele kvaliteetse ja asjakohase täienduskoolituse ja ümberõppe pakkumine kutse- ja erialase kvalifikatsiooni tõstmiseks ning elukestva õppe võtmepädevuste parandamiseks." Tegevuse maksumus 31,7 mln.		0,00	0,00	0,00	0,00	
9. Toetame riikliku prioriteedina õpetajahariduse ajakohastamist ja haridusuuringute edendamist. Soodustame muude erialade spetsialistide õpetajakutse omandamist teise kõrgharidusena.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning koolijuhid.		0,00	0,00	0,00	0,00	
10. Ehitame Eesti Kunstiakadeemia õppehoone, Eesti Muusika- ja Teatri-akadeemia kontserdisaali ning Tallinna Kaunite Kunstide Kooli.	Haridus ja teadus	K	Objektide maksumuse esialgne hinnang: KKK on 30,3 mln EMTA saal 9 mln EKA 24,1 mln	EKA õppehoone rajamist võimalik toetada EL 2014+ vahenditest "Institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja kõrgkoolidele", eelarve kokku 129,4 mln EUR.		-63,40	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiivsele 2016	Mõju VS eelarve-positiivsele 2017	Mõju VS eelarve-positiivsele 2018	Mõju VS eelarve-positiivsele 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
8. Arendame välja süsteemi rakenduslike uuringute riiklikuks tellimiseks ja nende kvaliteedi hindamiseks.	Haridus ja teadus	K2		Rakenduslike uuringute tellimist toetatakse EL 2014+ vahenditest "TA programm nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades", EL toetus 35,5 mln EUR, eelarve kokku 41,8 mln EUR		0,00	0,00	0,00	0,00	
9. Rakendame senisest enam tulemuspõhist lisarahastust neile teadusasutustele, mis teevad tihedat koostööd ettevõtlussektoriga.	Haridus ja teadus	K2		Ülikoolide rahastus toimub juba täna tulemuslepingute alusel, koostööd ettevõtlusega on kavas motiveerida EL 2014+ vahendite kaasabil "Institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja kõrgkoolidele", EL toetus 110 mln EUR, eelarve kokku 129,4 mln EUR		0,00	0,00	0,00	0,00	
10. Asutused, mis täidavad riiklike ja rahvusteaduslike ülesandeid, säilitavad riigi teadusasutuste staatuse ja neile tagatakse piisav rahastamine vastavalt evalveerimistulemustele.	Haridus ja teadus	Ü								
1. Tõstame nelja aastaga keskmise pensioni 560 euroni.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Kuna ei ole teada, kuidas pensioneid tõstetakse, ei saa teha täpset kuluarvestust. Keskmine pension kasvab ca 10-14% aastas, mis on tänastest prognoosidest 6-8% enam.		Pensioni tõstmine 4 aastaga 560 euroni nõuab riikliku pensioniseaduse muudatust.	-159,00	-324,00	-507,00	-698,00	Arvestatav inflatsiooniline mõju. Tekitab stiimuli varem pensionile jääda, mis võib mõjuda hõivele negatiivselt.
1. Tõstame miinimumpalga nelja aastaga 800 euroni			RM prognoos suvi14. Alampalk 2016 470€, 2017 560€, 2018 670€, 2019 800€. Mõjuks on arvestatud aastase nihkega SM miinimumkohustuse mõju tööandjate ja FIEde osas ehk netomõju REle, st riigi SMS §6 tulude ja kulude osa on eeldatavalt tasakaalus. Mõju hõivele on raske hinnata, kuigi eeldatavalt on mõju palgafondile ja maksude laekumisele positiivne.				2,00	23,00	40,00	See oleks umbes 60% keskmisest palgast aastal 2019, mis on suhteliselt kõrge tase. Selline jõuline tõus ilmselt kaotaks madala lisandväärtusega töökohti lühikeses perspektiivis, sundides pikemas plaanis ettevõtteid siiski paremate töökohtade loomisele.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2016	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2017	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2018	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Seame sisse nutika lapsetoetuse, mis tagab igale lapsele 25 eurot kuus huvitegevuseks, tõstab esimese ja teise lapse toetuse 75 euroni ning kindlustab igale kolme ja enam last kasvatavale perekonnale 200 euro suuruse lasterikka pere toetuse.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Huvitegevuse toetus: 138 000 õpilast saab 25 eurot kuus - kulu 27,95 mln, 9 kuud. Esimese ja teise lapse toetuse tõstmine 75 euroni - saajaid 2016.a. 236 462 - kulu 85,1 mln, 2017.a. 237 853 - 85,6 mln, 2018.a. 239 468, - 86,2 mln, 2019.a. 240 850 - 86,7 mln). Paljulapseline pere - pere, kus on 3 või enam kuni 18-aastast last. Perede arv 17 007 (Sotsiaalkindlustusameti 2014.a. statistika põhjal). Lasterikka pere toetus 200 eurot - kulu 40,8 mln eurot aastas.			-153,85	-154,35	-154,95	-155,45	Inflatsiooniline mõju.
3. Toetame hambaravi järgmiselt:	Sotsiaalne kaitse ja tööturg									
§ toetame täiskasvanu hambaravi 200 euroga kolme aasta kohta;	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Praxise analüüsi põhjal (Valimised 2015 Teemapaber tervishoiust)			-26,00	-26,00	-26,00	-26,00	
§ tõstame vanadus- ja töövõimetuspensionäride proteesihüvitise praeguselt 256 eurot 350 euroni kolme aasta kohta;	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Praxise analüüsi põhjal (Valimised 2015 Teemapaber tervishoiust)			-15,70	-15,70	-15,70	-15,70	
Kehtestame riigi ja kohalike omavalitsuste osutatavate sotsiaalteenuste loetelu ja miinimumstandardid, mis tagavad teenuste ühetaolise kvaliteedi ja kättesaadavuse üle Eesti.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Sotsiaalseadustiku sotsiaalhoolekande eriosa seletuskiri : asenduskoduteenus täiendav kulu riigieelarvele 447 500 eurot, toimetulekutoetus 446 100 eurot, ühekordsed IT (STAR) kulu 12 000 eurot. SOM-i 2015.a sotsiaalvaldkonna tegevused: sotsiaalseadustiku hoolekande eriosa eelnõu VV esitamine; KOV teenuste soovituslike juhiste täiendamine(koduteenus, üldhooldusteenus, isiklik abistaja, tugiisik, sotsiaaltransport. Koostatud juhis häirenuputeenusele); Analüüs kohaliku omavalitsuse poolt korraldatavate teenuste miinimumtaseme välja selgitamiseks.	Sotsiaalseadustiku üldosa ja sotsiaalhoolekande eriosa ei ole veel vastu võetud. SOM 2015.a sotsiaalvaldkonna tööplaanis: a) Sotsiaalseadustiku sotsiaalhoolekande eriosa eelnõu on esitatud Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks. Eelnõu jõustumisega luuakse ühtselt tõlgendatava õigusruumiga eeldused sellele, et inimene saab vajadustele vastavat ja kvaliteetset hoolekandelist abi. b) Ülevaade hoolekandeteenustest, mis on asjakohane korraldada kohaliku omavalitsuses tasandil, ülevaade KOV-de teenuste osutamise miinimumtasemest, ettepanekud hoolekandeteenuste miinimumtaseme tagamiseks KOV tasandil.		-0,91	-0,89	-0,89	-0,89	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiivsele 2016	Mõju VS eelarve-positiivsele 2017	Mõju VS eelarve-positiivsele 2018	Mõju VS eelarve-positiivsele 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Toetame tõhusamalt puuduses olevaid peresid. Tagame toimetulekutoetuse tõusu tasemeni, mis oleks vähemalt võrdne elatusmiinimumiga. Seome elatise miinimumsumma alampalga asemel näitajaga, mis kajastab lapse ülalpidamise tegelikke kulusid.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Kogu lubadusele ei ole võimalik kulude arvestust teha, sest pole aru saada, mida täpsemalt muudatuste all täpsemalt silmas peetakse. Toimetulekutoetuse tõstmine tasemeni, mis on vähemalt võrdne elatusmiinimumiga, tähendab toimetulekupiiri tõstmist. Kui võtta aluseks viimati Statistikaameti poolt avaldatud elatusmiinimumi näitajad (aasta 2013 kohta), siis elatusmiinimumi maksumus oli 205 eurot, sellest 77 eurot moodustasid eluasemekulud. Ülejäänud kulukomponentide maksumus oli seega 128 eurot. Seda, kui suur on elatusmiinimum aastatel 2016-2019, ei ole teada. Toimetulekupiiri tõstmine 130 euroni kuus (mis tagab 2013. aasta elatusmiinimumi maksumuse), võib hinnanguliselt kaasa tuua kuni 6 mln euro suuruse täiendava kulu võrreldes 2015. aastaks riigieelarvesse planeeritud toimetulekutoetuse maksmise summaga (19,1 mln eurot). Lähtudes sellest, et elatusmiinimum aastatega eeldatavasti tõuseb, peaks ka toimetulekupiir tõusma. Eelduslikult võiks toimetulekupiir tõusta ca 5 euro võrra aastas. Elatise miinimumsumma			-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	
2. Teeme kohustuslikuks perearsti või -õe külastuse lapse koju pärast lapse sündi ühe kuu jooksul.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Laste tervise jälgimine on detailselt reguleeritud ravijuhendiga "Kuni 18-aastaste laste tervisekontrolli juhend". Perearsti või -õe koduvisiit on vastavalt lapsevanema ja perearstieskuse kokkuleppele ettenähtud 1 nädala jooksul pärast lapse sündi.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsiooni 2016	Mõju VS eelarvepositsiooni 2017	Mõju VS eelarvepositsiooni 2018	Mõju VS eelarvepositsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Peame oluliseks tervishoiusüsteemi muutumist patsiendikesksemaks. Selleks suurendame perearsti ja temaga koos töötavate spetsialistide õigusi patsientide suunamisel konsultatsioonidele ja edasisele ravile juhtumikorralduse põhimõtteid järgides.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	Ü								
2. Kindlustame tervishoiuteenuste osutamise katkematu ahelana, et tagada haigestunute võimalikult kiire ja täielik tervenemine ja tõhus rehabilitatsioon. Selleks arendame perearstide ja eriarstide koostööd, väärtustame põetus- ja rehabilitatsiooniteenuseid, toetame tervishoiuasutuste ja sotsiaalhoolekande koostööd. Parandame perearstide ja eriarstide infovahetust, millele aitavad kaasa raviasutuste võrgustumine ja e-lahendused, sealhulgas e-saatekirja ja e-tervisetõend. Jätkame tõhusamalt praeguste e-tervise (ennekõike digiregistratuur ja digilugu) lahenduste juurutamist. Jälgime, et tervishoiuteenuste osutajad kasutaksid e-tervise infosüsteemi.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Kehtiva poliitika ja tegevuste jätkamine. E-konsultatsioon ja e-saatekirja on kasutuses. Haigekassa rahastab E-konsultatsiooni tervishoiuteenusena alates 2013. aastast. Digiregistratuuri ettevalmistused on töös.		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Parandame vähikahtlusega patsientide võimalust pääseda kiiresti arsti juurde ja toetame vähiravikeskuste arengut.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	Ü								
4. Toetame eeltingimuste loomist selleks, et Eesti tervishoiusüsteem suudaks valdavas osas üle minna personaalmeditsiinile, mille kaudu tõhusamalt ennetada tervisehäireid ja kasutada uusi ravivõimalusi.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Personaalmehitsiini tervishoiu rakendamise pilootprojekt perioodiks 2015–2018 on Sotsiaalministeeriumi eestvedamisel ettevalmistamisel.		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Pöörame rohkem tähelepanu meeste tervisele ja eluea pikendamisele: hakkame ette valmistama eesnäärmevähi sõeluuringut.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Eesnäärmevähi sõeluuringu hinnanguline maksumus olemasolevate programmide eelarvete põhjal.	Haigekassa 2015.a. eelarves: naistele tehtavad ennetusprogrammid - rinnavähi varajane avastamine 1 086 000 eurot, emakakaelavähi varajane avastamine 324 000 eurot.		-1,40	-1,40	-1,40	-1,40	
6. Loomes võimalused, et ka ravikindlustuseta inimesed saaksid sõeluuringutes osaleda.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Sotsiaalministeeriumi eelarve taotlus kindlustamata isikutele rinnavähi- ja emakakaelavähi sõeluuringute võimaldamiseks (arvestatud 2013. aasta hindades rinnavähiuuringud 4637 isikule ja emakakaelavähi uuringud 358 isikule).	Kindlustamata isikute ravikindlustusega hõlmamine on üks Rahvastiku tervise arengukava eesmärgi.		-0,20	-0,20	-0,20	-0,20	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
7. Seame eesmärgiks vähendada alkoholi kogutarbimist inimese kohta, vähendada liigtarbimist ja alkoholi kättesaadavust, seejuures oluliselt vähendada alkoholi kättesaadavust ja tarbimist alaealiste hulgas. Selleks peame oluliseks alkoholi reklaami kui elustiilireklaami keelamist ja joobetunnustega isikule müügikeelu rakendamist. Arendame noorte haridus- ja nõustamisprogramme.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Rahvastiku tervise arengukava meede "Alkoholist tingitud kahjude vähendamine tervisele ja ühiskonnale". Eelarve 2015a 1,4 mln ja 2016 1,4 mln eurot. Alkoholipoliitika roheline raamat.		0,00	0,00	0,00	0,00	
8. Keelustame energijookide müügi laste- ja noorteaastustes ja alla 18-aastastele noortele. Kehtestame energijookidele aktsiisimaksu.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Kui keelata müük alla 18 a jääb, riik ilma kogutavast käibemaksust ning kehtestada aktsiis (arvestatav hinnatõus, ehk 0,2 eurot purk/pudel) on summaarne mõju ca 1,7 mln eurot. Müügi keelamise miinuse tasakaalustab aktsiisi kehtestamine, mis toob rohkem tulu.			1,70	1,70	1,70	1,70	
9. Tagame, et kõik tööil käivad inimesed pääseksid alates tööleasumisest vähemalt ühe aasta jooksul töötervishoiuarsti juurde, selleks tugevdame tööandaja kohustuse järelkontrolli.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Töötervishoiuteenuste kvaliteedi parandmine ning teenuste kättesaadavus kõikidele töötajatele on üks Rahvastiku tervise arengukava eesmäärke		0,00	0,00	0,00	0,00	
10. Toetame meetmeid HI-viiruse leviku piiramiseks.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Sotsiaalministeeriumi hinnangul HIV/AIDS ravimite lisarahastamise vajadus. Arvestatud ravimi saajate arvu kasvu 350 inimest aastas.	2015.a. riigieelarves on HIV/AIDS ravimite soetamiseks planeeritud 10,4 mln eurot. Meetmed HIV leviku piiramiseks on ettenähtud Rahvastiku tervise arengukavas		-5,18	-6,81	-8,30	-10,04	
11. Tõhustame uute psühhoaktiivsete ainete kontrolli alla saamist. Selleks võimaldame teatud juhtudel kanda ained kiirkorras narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirja.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Rahvastiku tervise rakendusplaii tegevus "Illegaalsete narkootiliste ja psühhotroopsete ning ravimite turu vähendamine läbi kontrollitegevuse ja muude meetmete, eesmärgiga tõsta avastatud narkojuhtumite arvu ja kinnipeetud koguseid". Rahastavad SIM ja RAM üldkuludest.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Rakendame ka Eestis Euroopa sotsiaalkindlustuskoodeksi sätestatud töövigastushüvitise.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Töövigastuste mõju riigile Tööõnnetuste ja kutsehaigustega seotud 2013.aasta andmetest lähtudes võivad kulud tööõnnetuses kannatanutele ja kutsehaigetele moodustada umbes 22 miljonit eurot, sh pensionikindlustuse kulud 3,7 miljonit ja ravikindlustuse kulud 9,2 miljonit eurot. 2016-2019 aasta kulude prognoosimiseks on 2013.aasta kulunorme diskonteeritud 3% aastas. 2016.aastal oleksid kulud kokku umbes 24 miljonit eurot 2019.aastal oleksid kulud kokku umbes 26 miljonit eurot 2016 ja 2019 aastal oleksid pensionikindlustuse kulud vastavalt 4,0 ja 4,4 miljonit ning ravikindlustuse kulud vastavalt 10,5 ja 11,0 miljonit eurot. Seoses tööõnnetuste ja kutsehaiguste alaregistreerimise ja aladiagnoosimisega on tegelikud kulud tunduvalt suuremad, kuna paljusid juhte hüvitatakse üldhaigestumisena. Samuti võivad ka eespool toodud Haigekassa ravikulud olla registreeritud			-24,00	-24,00	-24,00	-26,00	
2. Tagame kvaliteetse võlanõustamisteenuse kättesaadavuse ning kindlustame, et kohtumenetluses ei saa jõustada võlanõudeid, mis on ebaõiglasel ja heade tavade vastuolus. Selleks kaalume võimalust viia maksekäsu kiirmenetlusse sisse kontroll krediitkukuluse ja sissenõudmiskulude ülempiiri järgimise või nõude headele kommete vastavuse üle.		Ü			Õigusaktide muudatused.					
3. Analüüsime ja täiustame võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seadust, et tagada võlgnike õiglane kaitse.		Ü			Õigusaktide muudatused.					

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2016	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2017	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2018	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
4. Ajakohastame abivahendisüsteemi korraldamise ning tagame abivahendi kasutatavuse ja kättesaadavuse inimese paremaks toimetulekuks, töövõime säilitamiseks ja parandamiseks.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Sotsiaalministeeriumi eelarve taotlus (abivahendite tsentraliseerimisest tulenev tööjõu vajadus).	Abivahendite jaotamise süsteem tehakse juba praegu ümber. Abivahendite jaotus läheb maavalitsustelt SKA-sse. Astangust saab kompetentsikeskus. Jaotamise süsteem läheb inimese jaoks lihtsamaks ja abivahendite eelarvest peaks saama rohkem abivahendeid.	Sotsiaalhoolekande seaduse, tööturuteenuste ja- toetuste seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, mis pole veel vastu võetud. TVK reformi teine suur	-0,22	-0,23	-0,26	-0,26	
5. Võrdsustame omasteholdajate toetuse miinimumpalgaga ja vabastame töödandja, kes pakub omasteholdajale tööd, sotsiaalmaksu maksmise kohustusest ravikindlustuse osa võrra (13% palgast). Vaatame üle ja täiendame omasteholdajaid puudutavad õigusaktid, lähtume omasteholdajate tegelikest vajadustest.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Hooldamise eest makstava toetuse aruande kohaselt oli 2014. a detsembris 0-17 aastaseid hooldatavaid 1260 ning täiskasvanuid 12460. Nendele lisaks võib olla isikuid, kelle hooldamise eest täna toetust ei maksta. Hooldamise eest maksid KOVD detsembris 0,34 mln eurot (2014.a kokku maksti 4,2 mln eurot). Miinimumpalga kulu aastas 415x12x1,338=6262 eurot. Kuna osa isikuid ei ole praeguse väikese toetuse pärast vaevunud toetust taotlema või käib miinimumpalgaga siiski tööl, sest ei ole saanud lubada kodus olemist, tuleb reaalne kulu kuni ca 40% suurem, seetõttu eeldus: kulu tõuseb 2016.a 10%, 2017.a 20%, 2018.a 30%, 2019.a 40%.	Sotsiaalministeeriumi 2015.a sotsiaalvaldkond: Tööplaani tegevused: Dementsete hoolekande praeguse korralduse ja vajaduste analüüs; Ettepanekud dementsete hoolekande korraldamiseks		-96,40	-112,68	-130,72	-150,66	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
6. Soodustame puudespetsiifiliste programmide väljatöötamist.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		EL 2014+ tegevus "Eakatele, erivajadustega ja toimetulekuraskustega inimestele ning nende pereliikmetele töölesaamist toetavad hoolekandeteenused". Astangust saab kompetentsikeskus (eelarve 4,5 mln eurot 2015-2016.a), mis töötab välja puudespetsiifilisi ja multiprobleemidega rehabilitatsiooniprogramme, abivahendeid, SKA osutab multiprobleemidega isikutele teenuseid. SOM 2015.a. tööplaanis: Hoolekande osakond: 2015 tööplaanis Tööturul osalemist toetavad hoolekandeteenused“ Eesmärk: Valmis on: rehabilitatsiooniprogrammid suure hooldusvajadusega inimestele ja töökohapõhine rehabilitatsiooniprogramm. Programmi de väljatöötamisel on arvestatud erinevate sihtgruppide		0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Toetame viipekeele tõlketeenuse osutamist, arendame senise kontaktõlke kõrval muu hulgas välja videotõlketeenuse võimalused. Samuti selgitame välja nõudluse viipekeeleõlke, kirjutustõlkide ja muude tõlkevormide järele ning loome ja vajaduse korral suurendame nende koolitamise mahtu.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		EL 2014+ tegevuses "Erivajadustega inimeste töövõimelisuse tõstmine ja nende töötamise soodustamine" on ühe võimalusena ettenähtud viipekeele tõlketeenuse väljaarendamine ning osutamine, viipekeele arendamise ja rakenduskontseptsiooni väljatöötamine (kirjutustõlke arendamine).		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
8. Toetame kodudes elavatele puudega inimestele häirenupu ja telehoolduse teenuse võimaluse väljaarendamist.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Telehooldus EL 2014+ tegevus "Telehoolduse teenuse väljaarendamine ja osutamine" . 2015. aastal õpitakse Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonnas tundma telehoolduse kodu- ja välismaised kogemusi ning koostatakse neid arvesse võttes telehoolduse arendamise kontseptsioon, mille alusel valmistatakse ette hange. 2016. aasta ressursid on kavandatud hanke võitjale telehoolduse süsteemi arendamiseks ja teenuse pakkumiseks. Kogusumma 2015-2016 658 196 eurot. Sotsiaalministeeriumi 2015.a. tööplaanis: Koostatakse kontseptsioon ning korraldatakse hange telehoolduse teenuse piloteerimiseks Eestis alates 2016 aasta.		0,00	0,00	0,00	0,00	
9. Tagame rehabilitatsioonisüsteemi toimivuse tööturgu ning sotsiaal- ja meditsiinivaldkonda hõlmava tervikliku süsteemina.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		EL 2014+ tegevus "Rehabilitatsiooniteenuse kompetentsikeskuse väljaarendamine". Tegevus hõlmab rehabilitatsiooniprogramme suure hooldusvajadusega inimestele, töövõime hindamise meetoodika Hamet jätkuarendamist, töökohapõhise kutserehabilitatsiooni programmi väljaarendamist ja piloteerimist koostöös tööandjatega, toetatud töölerakendumise (TTR) meetoodika levitamist ja kompetentsikeskuse arendustegevusi. Eelarve 2015 a 245 328 ja 2016 aastal 402 927 eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiivsiiooni- le 2016	Mõju VS eelarve-positiivsiiooni- le 2017	Mõju VS eelarve-positiivsiiooni- le 2018	Mõju VS eelarve-positiivsiiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
10. Vähendame suure hooldusvajadusega, raske ja sügava puudega laste vanemate hoolduskoormust ja takistusi tööhõives osalemiseks, toetame puudega lastele suunatud tugiteenuste (lapsehoid, tugiisik ja transport) arendamist ja pakkumist.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		EL 2014+ meede „Lapsehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks“ tegevuse „Hoiuteenuste ning hoius, hariduses ja rehabilitatsioonis osalemist võimaldavate tugiteenuste (tugiisik, transport) arendamine ja pakkumine suure hooldusvajadusega ning raske ja sügava puudega 0-17-aastastele lastele ning tööandjate töö-, pere- ja eraelu ühildamise alase teadlikkuse tõstmine“ Eelarve 38,3 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	Positiivne mõju hõivele teatud segmentis.
11. Arendame välja puudega laste rehabilitatsiooni- ja tugiteenused ning tagame nende ühtse kvaliteedi. Parandame laste rehabilitatsiooni- ja tugiteenuste osutamist, et erivajadustega laste vanemad saaksid tööl käia ja puhata. Tagame, et puude või terviserikkega sündinud lapse vanematele õigaegse ligipääsu vajalikele teenustele.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		EL 2014+ meede „Lapsehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks“ tegevuse „Hoiuteenuste ning hoius, hariduses ja rehabilitatsioonis osalemist võimaldavate tugiteenuste (tugiisik, transport) arendamine ja pakkumine suure hooldusvajadusega ning raske ja sügava puudega 0-17-aastastele lastele ning tööandjate töö-, pere- ja eraelu ühildamise alase teadlikkuse tõstmine“ Eelarve 38,3 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	Positiivne mõju hõivele teatud segmentis.
12. Parandame puudega laste ja noorte õppimisvõimalusi ning maksame neile õppimistoetust. Tagame puudega lastele haridus- ja arenguvõimalusi kindlustavate tugiteenuste olemasolu sõltumata pere elukohast.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Preagust kehtiva seaduse alusel saavad õppetoetus - 10.-12. klassis, kutse- või kõrgkoolis õppivad puudega noored. Seda toetust ei maksta juuli- ja augustikuu eest; Lisaks:Sotsiaalministeeriumi 2015.a. tööplaanis:Laste ja pere osakond: Tööplaani punkt "Puuetega laste teenuste alusanalüüs".		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Tagame pensionide pideva tõusu kooskõlas palkade ja hindade kasvuga. Tõstame nelja aasta jooksul keskmise pensioni 560 euron. Tagame keskmisele pensionile tulumaksuvabastuse.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Kuna ei ole teada, kuidas pensioneid tõstetakse, ei saa teha täpset kuluarvestust. Keskmine pension kasvab ca 10-14% aastas, mis on tänastest prognoosidest 6-8% enam. Pensioni täiendavaid kulusid vaadata rida 44 all. Sama valimislubadus. Mõjuna on toodud pensionide täiendava maksuvaba tulu tõstmise mõju, mille leidmisel on eeldatud keskmist vanaduspensionit 2016 414€, 2017 458€, 2018 506€, 2019 560€.			-20	-36	-54	-75	Kerge inflatsiooniline mõju.
2. Täienduseks praegusele pensionikindlustusele loome tööandjate sisse maksetel põhineva tööpensioni.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	Ü		Sisuliselt on võimalus tööandja pensioniks ka täna olemas. Näide: JUM-i 4 vangla peale maksti 2014. aastal välja 483459,49 eurot. Tingimus on, et teenistusstaaži oleks vähemalt 8 aastat ning teenistujal on erialane haridus. Sisse makse suurus kokku ei ole rohkem kui 15% töötaja töötasust ning mitte rohkem kui 6000 eurot aasta kohta. Kuna tööandja pension oleneb tingimustest, siis on eeldus liiga üldine, et arutada finantsmõju.						
3. Töötame välja paindliku pensioniea süsteemi ja selle käigus töökoormuse sujuva vähenemise.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	Ü								

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
4. Kehtestame hooldekodu teenusele riiklikud standardid ja jälgime nendest kinnipidamist. Tagame kvaliteetse hooldusravi ja rahastame Haigekassa vahenditest õendusteenust hooldekodudes.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	Ü		Sotsiaalseadustiku üldosa ja sotsiaalhoolekande eriosa ei ole veel vastu võetud. Sotsiaalministeeriumi 2015.a sotsiaalvaldkonna tööplaanis: a) Sotsiaalseadustiku sotsiaalhoolekande eriosa eelnõu on esitatud Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks. Eelnõu jõustumisega luuakse ühtselt tõlgendatava õigusruumiga eeldused sellele, et inimene saab vajadustele vastavat ja kvaliteetset hoolekandelist abi. b) Ülevaade hoolekandeteenustest, mis on asjakohane korraldada kohaliku omavalitsuses tasandil, ülevaade KOV-de teenuste osutamise miinimumtasemest, ettepanekud hoolekandeteenuste miinimumtaseme tagamiseks KOV tasandil. Õendusabi (hooldusravi) teenusele on riiklikud standardid ehk nõuded sätestatud sotsiaalministri määrusega.						

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
5. Toetame riigi, omavalitsuste, ettevõtjate ja eraisikute koostööd, et luua eakatele mõeldud hooldeasutuste ja pansionaatide võrk, mis pakub eakate väarikusele vastavat ja hinnalt kättesaadavat teenust kõigile, kes seda vajavad. Arendame eakatele päevakeskuste süsteemi ja rakendame seal ühtseid kvaliteedistandardeid.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Erihoolekande võrku tehakse ERF-st 2014-2020 vahenditest 56 mln eurot. Kui silmas on peetud uute teenuskohtade loomist, siis tuleb arvestada, et vabariigi üldarvestuses on üldhoolduses aasta lõikes vabu kohti 500-600 vahel. Kui eesmärk on teenuse rahalise kättesaadavuse suurendamine, siis teenuse rahastamise üle võtmisel riigi poolt on erinevaid alternatiive. Kui eesmärk on nii leevendada lähedaste finantskoormust kui ka anda eakale õigus jätta alles osa oma pensionist, siis on täiendav lisakulu riigile aastas ca 7 434 616 eur, kui inimene viibib teenusel 8 kuud. Arvutuste aluseks aluseks on vahe keskmise vanaduspensionari ja keskmise kohatasu (mida tasus inimene ise/tema lähedane, mitte KOV) vahel ning aasta jooksul teenusel viibinud isikute koguarv. Arvutusi aastateks 2016, 2017 ja 2018 ei ole võimalik teha, kuna ei ole teada, kuidas pensione tõstetakse. Samuti ei ole võimalik prognoosida eakate päevakeskuste süsteemi loomise kulusid, sest päevakeskuse puhul on tegu kompleksteenusega ning tuleks arvesse võtta ka regionaalset aspekti, s.t. transpordile minevad kulusid.			-7,40	-7,40	-7,40	-7,40	
Tööpoliitika	Sotsiaalne kaitse ja tööturg									
1. Analüüsime võimalusi töötuskindlustushüvitise maksmise perioodi kohandamiseks sõltuvalt töötuse tasemest ja tööturu olukorrast.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	Ü		Sotsiaalministeeriumi 2015.a töövaldkonna tööplaani tegevus: „Töötuskindlustushüvitise maksmise perioodi kohandamise võimaluste analüüs sõltuvalt töötuse tasemest ja tööturu olukorrast.“						

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Vähendame tööõnnetuste ja kutsehaiguste esinemist. Selleks soodustame tööandja tegevusi töötajate tervise edendamiseks ja võtame vastu tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse. Pöörame tähelepanu teavitusele ja nii tööandja kui ka töötaja ennetavatele tegevustele, mis aitavad ära hoida tervisekahju tekkimise.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Rahvastiku tervise arengukava meede "Tervist toetava töökeskkonna arendamine ja töökeskkonnast tulenevate terviseriskide vähendamine". See hõlbab kõike mis seotud töötervishoiga. Mõlemal aastal 2015 ja 2016 eelarve 580 000. EL 2014+ tegevus "Tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töötingimuste edendamiseks", eelarve 7,4 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Vaatame üle töötervishoidu ja tööohutust reguleerivad õigusaktid. Suurendame teadlikkust tervislike töötingimuste kujundamise võimalustest. Soodustame paindlike töövormide ja -suhete rakendamist.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Rahvastiku tervise arengukava III valdkond meede "Tervist toetava töökeskkonna arendamine ja töökeskkonnast tulenevate terviseriskide vähendamine". See hõlbab kõike mis seotud töötervishoiga. Mõlemal aastal 2015 ja 2016 eelarve 580 000. EL 2014+ tegevus "Tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töötingimuste edendamiseks", eelarve 7,4 mln eurot. Valmislubaduse eesmärgi täitmisesse panustavad Tööinspektsiooni teavitus- ja nõustamistegevused. Sotsiaalministeeriumi 2015. a. töövaldkonna tööplani tegevused: „Töösuhetes oleva töötaja töövõime säilitamise regulatsiooni“, „Tööküla arendamine ja levitamine“, „Tööelu portaali kaasajastamine“, „Töötervishoiuspetsialistide erialaste täiendkoolituste läbiviimine“.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
4. Pöörame tähelepanu tervist toetavale töökeskkonnale ja tervisekao ennetamisele töökohtades. Selleks motiveerime, koolitame ja nõustame tööandjaid.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	Ü		Rahvastiku tervise arengukava III valdkond meede "Tervist toetava töökeskkonna arendamine ja töökeskkonnast tulenevate terviseriskide vähendamine". See hõljab kõike mis seotud töötervishoiga. Mõlemal aastal 2015 ja 2016 eelarve 580 000.EL 2014+ tegevus "Töötajaid ja töötajaid toetavad tegevused töötingimuste edendamiseks", eelarve 7,4 mln eurot. Valmislubaduse eesmärgi täitmisesse panustavad Tööinspektsiooni teavitus- ja nõustamistegevused. Sotsiaalministeeriumi 2015.a. töövaldkonna tööplaani tegevused: „Töösuhetes oleva töötaja tööõime säilitamise regulatsiooni“, „Tööküla arendamine ja levitamine“, „Tööelu portaali kaasajastamine“, „Töötervishoiuspetsialistide erialaste täiendkoolituste läbiviimine“.						
5. Arendame tänapäevaseid e-teenuseid vähenenud tööõimega inimestele ja tööandjatele.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		EL 2014+ tegevuse "Töötajaid ja töötajaid toetavad tegevused töötingimuste edendamiseks" osa eelarvega 2,48 mln eurot, mille seas on ka Infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamine ja arendamine.		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Pakume kaitstud ja toetatud töö teenust neile, kes ei saa tervisliku seisundi tõttu tööturul võrdselt konkureerida. Teenust pakutakse ka neile, kes vajavad seda ajutiselt, tööjulguse ja -kogemuse ning enesekindluse saamiseks, et hiljem tööturule siseneda. Toetame kaitstud ja toetatud töö keskuste loomist ning praeguste asutuste töö paremat korraldamist.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Sotsiaalministeeriumi 2015.a töövaldkonna 2015 tööplaanis "Tööturuteenuste osutamine tööõime toetamise reform sihtrühmale". Sotsiaalvaldkond: 2015 tööplaanis "Erivajadustega inimeste tööõimelisuse tõstmine ja nende töötamise soodustamine". Ühe teenusena arendatakse välja ja osutatakse pikaajalist kaitstud töö teenust SKA korraldamisel.		0,00	0,00	0,00	0,00	Positiivne mõju hõivele teatud segmentis.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsiooni 2016	Mõju VS eelarvepositsiooni 2017	Mõju VS eelarvepositsiooni 2018	Mõju VS eelarvepositsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
7. Sätestame, et ebatraditsioonilise tööajaga ametikohtadel, nagu näiteks perevanematel, oleksid tegelikele vajadustele vastavad töö- ja puhkeaja tingimused.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	Ü								
8. Sõlmime riigitöötajate ametiühinguga palgaleppe, et töötaja põhitasu oleks vähemalt 80% saadavast töötasust.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg		Antud muudatus puudutab eelkõige muudatusi lepingutes ega oma mõju eelarvele.							
9. Tagame kiire ja tõhusa töövaidluste lahendamise korra, sealhulgas tagame vajaduse korral töötutele riigipoolse juriidilise abi. Parandame töötute toimetulekut, selleks hakkame töötuskindlustuse hüvitist maksma ka neile töötajatele, kes on lõpetanud töösuhte poolte kokkuleppel. Võimaldame töötutele lühiaegset osalise töötushüvitise ja töötasu saamist.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	2013. aasta andmete põhjal oleks kulu 32-34 mln eurot aastas.			33,00	33,00	33,00	33,00	
	Sotsiaalne kaitse ja tööturg									
Sooline võrdõiguslikkus	Sotsiaalne kaitse ja tööturg									
1. Edendame naiste ja meeste võrdõiguslikkust kõigis poliitikavaldkondades ja poliitilistes tegevustes. Seame eesmärgiks, et kõigis esinduskogudes on ühe sugupoole esindajaid vähemalt 40%.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K1	Ei eelda lisakulusid	Soolise Võrdõiguslikkuse ja Võrdse Kohtlemise Voliniku Kantslei tegeleb võrdse kohtlemise ja soolise võrdõiguslikkuse seaduste kontrolliteemaga ja Sotsiaalministeeriumi võrdsuspoliitika osakond peaks jälgima, propageerima, et välisvahendite meetmetes ja poliitikavaldkondades edendatakse naiste ja meeste vahelist võrdsust.						

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Täiendame autorikaitse seadust sellisel, et see vastaks digikeskkonna arengutele, soodustaks Eesti kultuuri säilimist ja kättesaadavust digitaalsel kujul, kuid samas kaitseks tõhusalt Eesti autorite ja interpreetide õigusi oma teostele ning loometöö eest saadava tulu võimalusi.	Kultuur	Ü								
4. Jätkame Eesti Rahvusringhäälingu hoonete rekonstrueerimist ja tehnilist ajakohastamist ning arhiivi digitaliseerimist.	Kultuur	K	1 mln täiendav rahastamine tagaks miinimumprogrammil inv kaasajastamise	Hoonete renoveerimine käib		-1,00	-1,00	-1,00	-1,00	
5. Avame ETV venekeelse kanali ja kindlustame selle jätkusuutliku finantseerimise.	Kultuur	K	Arvestusega et 2016.a on täisaasta, 2016.a lisainv vajadus 3,5 mln			-7,50	-4,00	-4,00	-4,00	
6. Ajakohastame rahvaraamatukogude seadust ja jätkame rahvaraamatukogude riigipoolset toetamist teavikute soetamisel.	Kultuur	Ü								
7. Kindlustame algupärase Eesti kirjanduse loojate ja väärtkirjanduse eesti keelde vahendajate töö väärika tasustamise, kombineerime Põhjamaade eeskujul loodava pikemaajaliste loomestipendiumide süsteemi ja mitmed võimalused valminud teoste honoreerimiseks.	Kultuur	Ü								
8. Muudame kultuuri toetamise eraettevõtjatele atraktiivsemaks praeguste maksusoodustuste selgitamise ja tutvustamise ning vajaduse korral täiendamisega.	Kultuur	Ü								
9. Jätkame vabakutseliste loovisikute sotsiaalsete garantiide süsteemi täiustamist.	Kultuur	K2		Juba töös, eelnõu on Riigikogus		0,00	0,00	0,00	0,00	
10. Vaatame läbi loomeliitude ja teiste end kehtvalt teovõimelistena tõestanud kultuuriloojate ühenduste riiklike tegevustoetuste süsteemi ning muudame selle jätkusuutlikuks ja läbipaistvaks.	Kultuur	Ü								
11. Suurendame oluliselt kultuurimälestiste ja muinsuskaitseobjektide säilimiseks ning restaureerimiseks suunatud raha.	Kultuur	K	2015.a baas 1,4 kahekordistamine			-1,40	-1,40	-1,40	-1,40	
12. Toetame tõhusamalt Eesti filmikunsti ning väärtfilmide näitamist Eesti suuremates linnades ja maakonnakeskustes.	Kultuur	K2		KUM eelarve kaudu toetatakse väärtfilmi levikut		0,00	0,00	0,00	0,00	
13. Loome tagasimaksefondi, et soodustada välismaistele filmitootjatele Eesti kui võttepaiga kasutamist.	Kultuur	K	Meetme kulumõju			-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Vabastame erisoodustusmaksust tööandjate soodustused töötajate liikumis- ja sporditegevusse (kuni 600 eurot aastas).	Sport	D	Spordikulude katmiseks kulutatavaid summasid tööandjad praegu eraldi ei deklareeri, seetõttu ei ole maksusoodustuse võimaliku mõju hindamiseks täpseid algandmeid. Eeldades näiteks aga, et erisoodustuste deklaratsioonil (tulu- ja sotsiaalmaksudeklaratsiooni TSD lisal 4) näidatud eraldi nimetatata erisoodustustest kolmandik seisneb spordikulude katmises, jääks maksusoodustuse kehtestamisel 2016. aastal riigieelarvesse laekumata ca 11 miljonit eurot. Samas on mõistlik eeldada ka seda, et maksusoodustuse kehtestamisel lisandub tööjõudu, kelle palk või tulevane palgatõus asendatakse osaliselt maksuvaba hüvitisega, ca 5% hüvatutest (kokku mõjutaks maksusoodustus eeldatavalt ca 10% hüvatutest). Seega kokkuvõttes võib negatiivne mõju riigieelarvele ulatuda ca 17 miljoni euron (2016, edaspidi on mõju sama aga struktuur muutub).			-17,00	-17,00	-17,00	-17,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Reorganiseerime Keeleinspektsiooni Keeleametiks, mis muutuks pelgalt ettekirjutusi tegevast ja karistatavast institutsioonist keelepoliitikat väljatöötavaks, keeleõpet organiseerivaks ning keeleseaduse täitmist kontrollivaks ametkonnaks. Lõpetame töötavate inimeste trahvimise eesti keele ebapiisava valdamise eest, jagame vastutuse erialase eesti keele kursuste korraldamise ja läbimise eest töötaja, tööandja ja	Lõimumine	Ü								
3. Arvestades Haridus- ja Teadusministeeriumi töörühma raportis kajastuvaid järeldusi ja ettepanekuid, parandame eesti keele õpetamist lasteaedades, põhikoolides ja gümnaasiumides, peaeesmärgina näeme eesti keele suhtlemiskeelena omandamist. Selle eesmärgi saavutamiseks konkreterime riigi ja koolipidajate kohustused ja vastutuse.	Lõimumine	Ü			olemasoleva poliitika jätkamine. Eesti elukestva õppe strateegia 2020 meede 5.7. Eesti keelest erineva õppekeelega põhikooli lõpetajatele tagatakse võimalused eesti keele oskuse omandamiseks iseseisva keelekasutaja tasemel, mis on vajalik õpingute jätkamiseks gümnaasiumis ja/või kutseõppeasutuses. Nähakse ette allolevad tegevused: • riikliku programmi raames toetatakse eri algatusi eesti keele õppe taseme parandamiseks vene õppekeelega koolis; • toetatakse muu emakeelega laste õpinguid eesti õppekeelega koolis (õpetajate täienduskoolitus, pikapäevarühmad,					
4. Kasutame olulist osa riikliku lõimumiskava vahendeist, et võimaldada teise emakeelega õpilastele perioodilist õpilasvahetust.	Lõimumine	Ü								

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsiooni 2016	Mõju VS eelarvepositsiooni 2017	Mõju VS eelarvepositsiooni 2018	Mõju VS eelarvepositsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Toetame Peipsi-äärse piirkonna regionaalarengu programmi väljatöötamist ja arendamist, et kaitsta ja säilitada vene vanausuliste kultuurilist omapära.	Lõimumine	K2		Haakub olemasoleva Peipsiveere programmiga, mille eesmärgiks on aidata kaasa Peipsiveere piirkonna ja vanausuliste kogukonna jätkusuutlikule arengule, toetudes piirkonna kultuurilis-loodusliku eripära kui spetsiifilise arengupotentsiaali rakendamisele.		0,00	0,00	0,00	0,00	
Majandus ja ettevõtlus										
1. Tõstame tööandjate, töövõtjate ja riigi kokkuleppel miinimumpalga nelja aastaga 800 euron.	Majandus ja ettevõtlus	D	RM prognoos suvi14. Alampalk 2016 470€, 2017 560€, 2018 670€, 2019 800€. Mõjuks on arvestatud aastase nihkega SM miinimumkohustuse mõju tööandjate ja FIEde osas ehk netomõju REle, st riigi SMS §6 tulude ja kulude osa on eeldatavalt tasakaalus. Mõju hõivele on raske hinnata, kuigi eeldatavalt on mõju palgafondile ja maksude laekumisele positiivne.				2,00	23,00	40,00	See oleks umbes 60% keskmisest palgast aastal 2019, mis on suhteliselt kõrge tase. Selline jõuline tõus ilmselt kaotaks madala lisandväärtusega töökohti lühikeses perspektiivis, sundides pikemas plaanis ettevõtteid siiski paremate töökohtade loomisele.
2. Tööhõive suurendamiseks ja regionaalsete töökohtade loomiseks rakendame sotsiaalmaksuerisusi:	Majandus ja ettevõtlus	D		vt rida 185, 187						
· soodustame noorte, õppurite, piiratud töövõimega inimeste ja eakate tööhõives osalemist, langetades nende eest makstavat sotsiaalmaksu 13% võrra;	Majandus ja ettevõtlus	K	Mõju hindamiseks ei ole veel algandmeid kokku kogutud (vt Praxise mõjuhinnang)		Eeldab seadus(t)e muutmist.					Võib mõnevõrra suurendada nende gruppide võimalusi olla hõivatud.
· langetame sotsiaalmaksumäära 33%-lt 30%-ni nende töötajate puhul, kelle elu- ja töökoht asuvad väljaspool Harjumaad;	Majandus ja ettevõtlus	K	RM prognoos suvi14. Arvutus tehtud ainult ettevõtete aadressi järgi.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-112,00	-118,00	-126,00	-134,00	Ilmselt ei oma nii väike tööjõukulu alanemine märgatavat mõju hõivele.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsiooni 2016	Mõju VS eelarvepositsiooni 2017	Mõju VS eelarvepositsiooni 2018	Mõju VS eelarvepositsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
kaotame sotsiaalmaksu minimaalse kuumäära nõude.	Majandus ja ettevõtlus	K	RM prognoos suvi14. Sotsiaalmaksu miinimumkohustuse kaotamine FIEde ja tööandjate mõju arvestades (eeldatavalt riigi SM §6 ei muutu või omab neutraalset mõju).		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-52	-56	-61	-71	Ilmselt suurendab osaaajaga töötamise võimalusi.
3. Korrastame ja lükkame käima üürikorterite turu. Rajame riiklikult toetatud üüripindu, et võimaldada noortele peredele, madalapalgalistele spetsialistidele ning eakatele taskukohast ja kvaliteetset eluaset.	Majandus ja ettevõtlus	Ü	MKMi hinnang: Munitsipaalmaajade ehituse maksumuseks on ca 1000-1200 eurot/m2.							
4. Toetame kõigi töötajate regulaarset täiendus- ja ümberõpet, suuname selleks Töökassa (praegune Töötukassa) kaudu viie aasta jooksul 50 miljonit eurot. Pöörame erilist tähelepanu inimeste digitaalsete oskuste arendamisele. Viime ellu mahuka täiendõppeprogramm "Tark Eesti".	Majandus ja ettevõtlus	K2		2014+ meetmest "Täiskasvanud elanikkonna kompetentside arendamine" toetatakse digitaalsete kirjaoskuse suurendamist (tegevuse maksumus 8,5 mln)		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Vabastame erisoodustusemaksust kõik tööandja tasutavad tasemeõppekulud ja tervisekulude hüvitamise kuni 600 eurot aastas.	Majandus ja ettevõtlus	D	Spordikulude katmiseks kulutatavaid summasid tööandjad praegu eraldi ei deklareeri, seetõttu ei ole maksusoodustuse võimaliku mõju hindamiseks täpseid algandmeid. Eeldades näiteks aga, et erisoodustuste deklaratsioonil (tulu- ja sotsiaalmaksudeklaratsiooni TSD lisal 4) näidatud eraldi nimetatud erisoodustustest kolmandik seisneb spordikulude katmises, jääks maksusoodustuse kehtestamisel 2016. aastal riigieelarvesse laekumata ca 11 miljonit eurot. Samas on mõistlik eeldada ka seda, et maksusoodustuse kehtestamisel lisandub tööjõudu, kelle palk või tulevane palgatõus asendatakse osaliselt maksuvaba hüvitisega, ca 5% hüvitatutest (kokku mõjutaks maksusoodustus eeldatavalt ca 10% hüvitatutest). Seega kokkuvõttes võib negatiivne mõju riigieelarvele ulatuda ca 17 miljoni euroni (2016, edaspidi on mõju sama aga struktuur muutub).			-17,00	-17,00	-17,00	-17,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Väärtustame inimvara	Majandus ja ettevõtlus									
1. Peame oluliseks ettevõtlikkuse, loovuse ja ühiskonnaelus aktiivseks osalemiseks vajalike kompetentside arendamist igal haridustasemel.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Ettevõtlusteadlikkuse arendamist toetatatakse EL 2014+ vahenditest, eelarve 18,4 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Toetame õppurite kutsepraktika läbimist välisriikides.	Majandus ja ettevõtlus	K1	Õpilasvahetus, tasuta elamine ühiselamus, sh ettevõtted maksavad praktikatasu. Ei eelda täiendavat kulu							
3. Toetame aktiivseid tööturumeetmeid ja tööinimeste elukestvat õpet. Loome tööturuteenuse, mis lubab Töökassa ja tööandjate toel ennetada töötuks jäämist regulaarse täienduskoolituse abil.	Majandus ja ettevõtlus	Ü								
4. Soodustame täiskasvanute ümberõpet kõrg- ja kutseharidussüsteemis. Toetame riiklikult teise erihariduse töö kõrvalt omandamist ülikoolides tasuta osajaga õppes.	Majandus ja ettevõtlus	Ü								
5. Võimaldame ettevõtetel tasuta sotsiaalmaksu töötaja tegeliku tööpanuse järgi, selleks kaotame sotsiaalmaksu minimaalse kuumäära nõude. Sellega suurendame osakoormusega ja hooajaliste töötajate tööhõivet.	Majandus ja ettevõtlus	K	RM prognoos suvi14. Sotsiaalmaksu miinimumkohustuse kaotamine FIEde ja tööandjate mõju arvestades (eeldatavalt riigi SM §6 ei muutu või omab neutraalset mõju).		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-52	-56	-61	-71	Ilmselt suurendab osajaga töötamise võimalusi.
6. Pikendame koolikohustust täisealiseks jõudmiseni või kutseharidust tõendava dokumendi saamiseni.	Majandus ja ettevõtlus	K1	Võimalus täita vabad õppekohad. Ei eelda täiendavat kulu,		seadusemuudatus					
7. Muudame ebaõiglast reeglit, mis välistab ettevõtte juhatuse liikme töötü staatus, kui ta <u>palgatöö kaotab</u> .	Majandus ja ettevõtlus	Ü		?	Eeldab seadus(t)e muutmist.					
8. Tööpuuduse ja pikaajalise töötuse vähendamiseks käivitame koostöös kutse- ja rakendusõppeasutuste ning ettevõtjatega riikliku <u>stipendiumiga koolitusprogrammi</u>	Majandus ja ettevõtlus	Ü								
9. Soodustame töö- ja pereelu ühitamist, võimaldame vanemapuhkust jagada paindlikumalt <u>pikema aja peale</u> .	Majandus ja ettevõtlus	Ü								
10. Toetame ettevõtjaid juhtimiskvaliteedi tõstmisel. Peame vajalikuks jätkusuutliku ja vastutustundliku ettevõtluse süsteemset edendamist ja väärtustamist. Tunnustame hästi juhitud ja töötajasõbralikke ettevõtteid. Peame oluliseks soolist tasakaalu ettevõtete juhtorganites.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Ettevõtete juhtimiskvaliteedi tõstmist toetatatakse EL 2014+ vahenditest "Arenuvajaduste välja selgitamine ja ettevõtete arendustegevused", eelarve 250 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2016	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2017	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2018	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
6. Algatame Eesti tööstuspoliitika väljatöötamise.	Majandus ja ettevõtlus	K2		MKM on algatnud tööstuspoliitika väljatöötamiseks rohelise raamatu koostamise. Kulused ei kaasne		0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Toetame tootlikkuse tõstmiseks IKT-lahenduste juurutamist ja oskusteabe kasutamist kõigis majandusharudes.	Majandus ja ettevõtlus	K2		IKT on nutika spetsialiseerumise üks kasvuvaldkondi, mille kasutamist kõikides sektorites toetatakse EL 2014+ nutika spetsialiseerumise meetmetest		0,00	0,00	0,00	0,00	
8. Teenuste kvaliteedi parandamiseks toetame ettevõtluskeskkonna ja tööhõivega tegelevates riigiasutustes kliendipõhist spetsialiseerumist.	Majandus ja ettevõtlus	Ü								
9. Toetame iduettevõtete kiirendiprogramme.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Ettevõtlusega alustamist toetatakse EL 2014+ vahenditest: "Starditoetus", eelarve 10,8 mln EUR; "Varajase faasi fondifondi loomine riskikapitali pakkumiseks", eelarve 66,7 mln EUR; "Start-up ettevõtluse hoogustamine", eelarve 7 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
10. Parandame suure kasvupotentsiaaliga alustavate ettevõtete jaoks riskikapitali kättesaadavust riigi kaasosalusega fondide kaudu.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Varajase faasi fondifondi loomine riskikapitali pakkumiseks toetatakse EL 2014+ vahenditest, eelarve 66,7 mln EUR		0,00	0,00	0,00	0,00	
11. Ekspordi hoogustamiseks arendame edasi riiklikke tugiteenuseid, sh ekspordigarantiisid. Kasutame ettevõtjate abistamiseks sisenest tõhusamalt Eesti välisesinduste võrgustikku.	Majandus ja ettevõtlus	K2		EL 2014+ vahenditest on ette nähtud "laenude, tagatiste ja eksporditehingute kindlustuse väljastamiseks" eelarve 95 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
12. Toetame noorte paremat ettevalmistust osalemiseks tööturul ja ettevõtluses, selleks edendame karjääri- ja ettevõtlusõpet ning rõhutame loovuse, ettevõtlikkuse ja töökuse arendamist kogu üldhariduse õppekavas. Toetame kutsehariduskeskuste ja üldhariduskoolide koostööd noorte ettevalmistamiseks tööturule sisenemiseks.	Majandus ja ettevõtlus	K2		EL 2014+ meede "Õpe kutse- ja kõrghariduses vastab suuremal määral tööturu vajadustele" planeeritakse tegevusi arendamiseks Ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppet kõigil haridustasemetel (tegevuse eelarve 8,3 mln). Samuti toetatakse meetme tegevustest "Kutsehariduse maine tõstmine, õpiposiõppe laiendamine, täiendavad tegevused tagamaks õppurite valmisolekut tööturule sisenemiseks" (tegevuse maksumus 24,7 mln)		0,00	0,00	0,00	0,00	Positiivne mõju hõivele teatud segmendis.
13. Seome ettevõtlustoetused koolitus- ja nõustamisteenustega.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Seatud mitmete EL 2014+ meetmest taotlemise eeltingimuseks.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsiooni 2016	Mõju VS eelarvepositsiooni 2017	Mõju VS eelarvepositsiooni 2018	Mõju VS eelarvepositsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
7. Toetame turismi, eriti maaturismi kui olulise majandusharu arengut.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Turismi (sh maaturismi) toetatakse EL 2014+ vahenditest "Turismi nõudluse suurendamine; turismitoodete arenduse juhtimine; turismiettevõtete ärimudeli arendamine" eelarve kokku 50 mln EUR. Lisaks on võimalik toetada turismirajatisi "Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise investeeringud (töökohtade loomine)" tegevuse raames, eelarve 128,6 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
8. Muudame kutseõppeasutused rahvusvaheliselt konkurentsivõimelisteks piirkondlikeks arengumootoriteks, soodustame neis võõrkeelsete õppekavade juurutamist, täiskasvanute ja välistudengite õppimist ning koolide koostööd kohalike ettevõtetega.	Majandus ja ettevõtlus	Ü								
9. Piirkondliku arengu toetamiseks ja töökohtade loomiseks soodustame riigiasutuste paiknemist väljaspool suurlinnu. Avalike teenuste paremaks osutamiseks jätkame teenuskeskuste programmi elluviimist	Majandus ja ettevõtlus	Ü								
10. Soodsama hinnaga energialahenduste loomiseks eelistame ja toetame taastuvate ja alternatiivsete energiakandjate kasutuselevõttu kohalikus energiamajanduses.	Majandus ja ettevõtlus	Ü								
11. Tagame ettevõtluse arenguks vajaliku riigimaa eraldamise kohalikule omavalitsusele.	Majandus ja ettevõtlus	Ü								
12. Toetame lairibateenuste kättesaadavuse paranemist kõikjal Eestis.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Viiakse ellu struktuurivahenditest - kiire lairibavõrgu ehitamine. Kate rahastamiseks olemas.		0,00	0,00	0,00	0,00	
Maaelu ja põllumajandus										
1. Eelarve suurendamise maht peab vastama Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika käigus kokkulepitud üleminekutoetuste (nn top-up) määrale.	Maaelu ja põllumajandus	K	EL määrus 1307/2013	Euroopa Komisioon vaatab ja sektor peab vaatama põllumajandustoetusi koos, ehk MAKi toetused ja otsetoetused kokku. Sektorisse antavate toetuste maht võrreldes kehtiva perioodiga suureneb 13,3%.		-21,50	-19,90	-18,40	-16,90	
2. Otsime aktiivselt toidutoodangule uusi turge ja parandame põllumeeste positsiooni tarneahelas.	Maaelu ja põllumajandus	K2		EL teavitamis- ja müügiedendusmeede, turuarendustoetus (PÕM eelarves siseriiklik toetus)		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Põllumajandusmaa peab olema sihtotstarbeliselt kasutatav. Piirame oluliselt nn euroheina tegu.	Maaelu ja põllumajandus	K2		Alates 2015. aastast EL pindalatoetus makstakse ainult aktiivsetele põllumajandustootjatele. Eesmärk - piirata perioodil 2015–2020 väljamakstavate pindalatoetuste puhul sellise põllumajandusmaa osakaalu, mille kohta taotlevad toetust isikud, kes ei tegele põllumajandusliku tootmisega üldse või tegelevad sellega väga vähesel määral oma põhitegevuse kõrval.		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Rakendame väiketaludele mõeldud arendus- ja toetusmeetmeid. Seame põllumajanduspoliitika üheks eesmärgiks tööhõive ja hajaasustuse säilimise maapiirkondades.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meede "Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine" - perioodi maht 30 mln eurot		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Suurendame isevarustatust valdkondades, kus see on madal (juur- ja köögiviljad, puuviljad, marjad).	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meede "Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede: keskkonnasõbraliku aianduse toetus" - perioodi maht 3,8 mln eurot		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Toetame põllumajandustootjate ja kalandussektori jätkusuutlikku ühistegevust.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 ja EMKF 2014-2020 rakenduskava meetmed		0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Toetame koolitamise ja maaettevõtlusega alustamise lihtsustamise kaudu uue põlvkonna pealekasvu põllumajanduses.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meede "Noorte põllumajandustootjate tegevuste alustamine" - programmi maht 22 mln eurot		0,00	0,00	0,00	0,00	
Maaelu areng	Maaelu ja põllumajandus									
1. Toetame maksupoliitiliste erisuste ning Maaelu Arengukava ja EAS-i meetmete kaudu maapiirkondadesse töökohti loovate ettevõtjate investeringuid. Eelistame ettevõtjate koostööle suunatud projekte	Maaelu ja põllumajandus	Ü		Osaliselt teostatav MAK 2014-2020 meetmed ja 2014-2020 SF vahendid						
2. Kaasame inimesi maapiirkondade arengut puudutavate projektide kavandamisse ja elluviimisesse. Peame oluliseks, et järjest rohkem suunatakse tegevusi LEADER-laadse otsustusprotsessi kaudu	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 LEADER meede - perioodi maht 90 mln eurot	jätkuv tegevus	0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Laiendame eelkõige piirialadel praegust maataristu toetusprogrammi, et aidata kaasa puhta vee ja kanalisatsiooni ning interneti kättesaadavusele, samuti kohalike teede korrastamisele ning elektri- ja sidevõrkude rajamisele. Alandame põllumeestele ja maaettevõtjatele elektrivõrguga liitumise tasu.	Maaelu ja põllumajandus	K2	KIKi aruanded.	KIKi keskkonnaprogrammist on toetatud veetaristu objekte.		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel likvideerime tarbetud vanad põllumajandushooned ja varemed.	Maaelu ja põllumajandus	D		rida 334 ja 318		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Toetame jätkuvalt külakogukonna arengule, identiteedi tugevdamisele ja omaalgatusele suunatud tegevusi.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 LEADER meede - perioodi maht 90 mln euror		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Peame oluliseks maaelu arengukava kaudu pärandkoosluste, puisniitude ja kiviaedade säilitamist ning taastamist.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meede "Kiviaia taastamise toetus" - perioodi maht 2,5 mln eurot		0,00	0,00	0,00	0,00	
Põllumajandus ja maaettevõtlus	Maaelu ja põllumajandus									
1. Põllumajandustootmise konkurentsivõime parandamiseks peame oluliseks järgmisest finantsperioodist EL-i toetuste ühtlustamist liikmesriikide vahel.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meetmed, otsetoetus põllumajandustootjatele		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Looime lisavõimalusi väikeettevõtete ja FIE-de konkurentsivõime tõstmiseks, kõrvaldame nende tegevuselt õiguslikud kitsaskohad.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meede "Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine" - perioodi maht 30 mln eurot		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Toetame Eesti toidu ja kohalike piirkondlike toitumise programme, mis suurendavad sisetarbimist ja säilitavad kohaliku eripära ning kindlustavad kaitseväge ning lasteasutused ja koolid kohaliku toiduga.	Maaelu ja põllumajandus	K2		PÕM eelarves on planeeritud vahendid Eesti Toidu tegevuste propageerimiseks. Koolipiima ja koolipuuvilja toetused		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Ei tõsta põllumajandusliku diiselkütuse aktsiisimaksuäära.	Maaelu ja põllumajandus	K	Säilitamine tulusid kaasa ei too.			0,00	0,00	0,00	0,00	Inflatsiooni vähendav mõju.
5. Kaardistame Eesti bioenergia ressursid nende efektiivsema kasutamise huvides, et võtta seni kasutamata põllumaad uuesti käibesse ja suunata loomasöödast ülejäänud biomass bioenergia tootmiseks. Toetame bioenergia tootmist Euroopa tõukefondide kaasabil.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meede "Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks" - sh bioenergia tootmine. PÕM algatas 04.02.2015 koostöös Eesti Arengufondiga Biomajanduse strateegia koostamise, see hõlmab mh ka ressursside kaardistamist.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
6. Väärtustame keskkonnasõbralikke majandamisviise ja aitame maaelu arengukava meetmete abil suurendada mahetootjate toodangut.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meetmed		0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Suurendame praktiliste teadmiste osa põllumajanduskoolide õppes, tagame õppetööks vajamineva uue tehnika ja pöörame enam tähelepanu rakendusüritustele	Maaelu ja põllumajandus	Ü								
8. Viime lõpuni maareformi.	Maaelu ja põllumajandus	K1	Täiendavat kulu ei kaasne							
9. Väärtustame viljakate põllumaade kaitset, et neid ei viidaks põllumajanduskasutusest välja.	Maaelu ja põllumajandus	Ü								
10. Suurendame PRIA võimekust, et lühendada toetuste menetlemise tähtaegu, ja tugevdame finantsiliselt Maaelu Edendamise Sihtasutust.	Maaelu ja põllumajandus	K2	PÕM 2015-2018 lisataotlus (PRIA)	2015. a riigieelarve koostamisel PRIAle täiendavalt eraldati 1,58 mln eurot PRIA võimekuse tõstmiseks. Tegevustoetus MESle planeeritakse PÕM eelarves		0,00	0,00	0,00	0,00	
11. Selleks, et suurendada otseturustust ja väikekõikide osa, vaatame üle toidukäitlemise nõuded, et need poleks karmimad EL-i reeglitest.	Maaelu ja põllumajandus	K2		PÕM valitsemisala arengukava 2015-2018 üheks eesmärgiks on "Tagatud on Eestis toodetava ja tarbitava toidu ohutus ning tarbija informeeritus"		0,00	0,00	0,00	0,00	
12. Kindlustame, et EL-i baastasemest rangemate keskkonnanõuete rakendamine ilma lisakulude hüvitamiseta oleks erandlik ja selle vajalikkus selgelt põhjendatud	Maaelu ja põllumajandus	Ü			Eeldab õigusregulatsiooni muutmist.					
13. Aitame kaasa väliskaubandusbilansi tasakaalustamisele põllumajandussaaduste ja toidu ekspordi suurendamise kaudu.	Maaelu ja põllumajandus	Ü								
14. Eduka maaelu- ja põllumajanduspoliitika aluseks on ühistegevus. Pöörame erilist tähelepanu ühistegevuslike projektide toetamisele.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meetmed		0,00	0,00	0,00	0,00	
Kalendus	Maaelu ja põllumajandus									
1. Töötame koostöös huvirühmadega välja meetmed kalandussektori konkurentsivõime parandamiseks, selleks toetame ühistegevust, kalurite tegevuse mitmekesistamist, kala esmast ümbertöötlemist ning kala ja kalasaaduste ühist turustamist	Maaelu ja põllumajandus	K2		EMKF 2014-2020 rakenduskava meetmed (perioodi maht 129,6 mln eurot)		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2016	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2017	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2018	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Toetame rakendusuringuid põllumajandusmaastike kaitsealuste liikide säilimiseks.	Maaelu ja põllumajandus	Ü	ÜKP rakenduskava 2014-2020. KIKi aruanded.	Uuringuid viiakse läbi osaliselt EL vahenditest ja KKM-i eelarvest (võimalik, et teatud juhtudel ka KIKI keskkonnaprogrammist).						
Energeetika										
Seame elektri ja soojatootmises pikaajaliseks eesmärgiks järkjärgulise ülemineku taastuveneergetikale. Taastuveneergetia osakaal elektrienergiat lõpptarbimises peab 2030. aastaks moodustama poole kogu tarbimisest	Energeetika	K2		EL vahenditest 2014-2020 toetatakse biokütuse tootmist, taastuveneergetialahendusi korterelamutes ja kaugküttes.		0,00	0,00	0,00	0,00	
Seame sihiks muuta Eesti 2030. aastaks energiakandjaid importivast riigist eksportivaks. Sellega tagame energiajulgeoleku ja soodustame kohalikku tööhõivet.	Energeetika	Ü								
Toetame sundliikumist vähendavat planeerimist, ühistranspordi ja kergliikluse arendamist ning kohalikku majandusse panustavat taastuvressurssidest transpordikütuste tootmist.	Energeetika	Ü		EL vahenditest 2014-2020 toetatakse biokütuse tootmist. TAK 2014-2020						
Tagame energiajulgeoleku										
1. Arendame elektrienergiat tootmist hajutatuse põhimõttel.	Energeetika	Ü		EL vahenditest 2014-2020 toetatakse biokütuse tootmist, kaugkütet ja taastuveneergetialahendusi korterelamutes.						
2. Aastaks 2030 asendame soojusmajanduses maagaasi ja õlikütused kohalike, peamiselt biokütustega.	Energeetika	K2		EL vahenditest 2014-2020 toetatakse biokütuse tootmist, taastuveneergetialahendusi korterelamutes ja kaugküttes.		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Energiavarustuse töökindluse parandamiseks, konkurentsi tõhustamiseks ja võrdsetel tingimustel elektrivõrgule ligipääsu tagamiseks kaalume Elektrilevi omandilist eraldamist Eesti Energia kontsernist 2020. aastaks.	Energeetika	K	Didivendentulu langus 2016-2019 ca 100 mln Eesti Energia andmetel.			-25,00	-25,00	-25,00	-25,00	
4. Pooldame Eesti elektrisüsteemi lahtisidumist Loode-Venemaa omast ning selleks vajalike ettevalmistuste ja investeeringute tegemist.	Energeetika	K		Toimub eeldatavalt võrgutasudest ja Euroopa Ühendamise Rahastu vahenditest. Riigieelarve mõju ei ole võimalik hetkel analüüsida						

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsiooni 2016	Mõju VS eelarvepositsiooni 2017	Mõju VS eelarvepositsiooni 2018	Mõju VS eelarvepositsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
5. Seisame jõuliselt Euroopa Liidu energiapoliitika parandamise ja imporditava kütustest sõltuvuse vähendamise eest. Selle saavutamiseks võetakse meetmeid ja taastuenergia laialdasema kasutamise kaudu, rakendame EL-i pädevusi konkurentsi-, energia- ja keskkonnapoliitikas. Toetame EL-i ühtset energiaalast välis- ja julgeolekupoliitikat.	Energeetika	K2		EL 2014-2020 vahenditest toetatavad kaugkütte, korterelamute enegiasäästu ja biokütuse meetmed. Võimalik ka KIKI keskkonnaprogrammi rahastus.		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Regionaalselt tasakaalustatud majandusarengu saavutamiseks võimaldame elektrivõrguga liitumise kulu osalist või täielikku kompenseerimist. Pooldame Eleringi ja Elektrilevi investeeringukavades paindlikkust, mille kohaselt tehakse liituja huvi korral investeering võrku plaanitud varem.	Energeetika	K2	Eesti Energia andmetel laekus liitumistasu 2013. aastal 14,1 mln. Liitumistega seotud investeeringute kogukulu oli 22,5 mln. Mõju ei ole võimalik täpselt hinnata, kuna ebaselge on kompenseerimise ulatus.	Energiamajanduse arengukava eelnõus on vastav teema tähtsustatud ja tegevused kavandamisel.		0,00	0,00	0,00	0,00	
Toetame enegiasäästu	Energeetika									
1. Edendame enegiasäästule spetsialiseerunud enegiateenusettevõtete tegutsemiseks vajalikku õigusraamistikku ja loome nende arengut toetavad meetmed	Energeetika	Ü		Osaliselt vastavad meetmed kavandamisel.						
2. Realiseerime energiamajanduses peituvat potentsiaali, loome ministereid vahelise koordineeritud süsteemi „Energiamajanduse arengukava aastani 2030“ rakendamiseks.	Energeetika	Ü		Energiamajanduse arengukava juhtimisstruktuur on kujundamisel						
3. Loome enegiaühistutele pikaajaliseks arenguks vajalikud õiguslikud ja majanduslikud tingimused.	Energeetika	Ü		Vastavad tegevused on kavandamisel Energiamajanduse arengukava eelnõu kohaselt.						
4. Vähendame väike- ja mikrotootjate seotud piiranguid. Võimaldame väiketootjatele toetust kogu võrku antud elektrienegia ulatuses.	Energeetika	K1	Toetus võimalik võrgutasudest.							
5. Tõstame avalike hoonete enegiatõhusust projekteerimisel, ehitamisel ja renoveerimisel. Kehtestame riigihanke pakkumismenetlustes enegiatõhususe ja taastuenergia kasutuselevõtmise kriteeriumid.	Energeetika	K2	Energiatõhususe direktiiv	Energiatõhususe direktiivi kohaselt peavad 2020. aasta lõpust ehitatavad hooned olema kõrge enegiasäästlikkuse tasemega ning kasutama suurt määral taastuenergiat. Ametiasutuste hoonete projektid peavad neid nõudmisi täitma juba kaks aastat		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Toetame säästlikku enegiaallikate kasutamist ning eelisarendame elektri- ja soojusenergiat koostootmist. Ei taasta taastuenergiatoetuste maksimist puidupõletamisele Eesti Energia praegustes põlevkivikateldes.	Energeetika	K2		EL 2014-2020 vahenditest toetatavad kaugkütte, korterelamute enegiasäästu ja biokütuse meetmed. Võimalik ka KIKI keskkonnaprogrammi rahastus.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Liigume taastuenergeetikale ülemineku poole	Energeetika									
1. Taastuenergeetika edendamisel tõhustame riigi rolli EL-i taastuenergia koostöömehhanismide korraldamisel ja avame teiste riikide subsideerimiskeskused Eesti tootjatele. Seame sihiks, et taastuenergia osakaal elektrienergia tootmises moodustaks nende projektide realiseerumisel 2030. aastaks poole kogu energiatootmisest.	Energeetika	Ü		ELi ülene regulatsioon.						
2. Toetame bilansienergia süsteemi rakendamist, kus väiketootjatel on võimalus toota võrku taastuenergiat ja tasaarveldada selle aasta jooksul <u>energiatarbimisega</u> .	Energeetika	K1	Mõju riigieelarve kuludele puudub.							
3. Arendame välja taastuenergia teadus- ja innovatsioonisüsteemi, mis loob aluse teadmistemahukale ekspordile energeetikas.	Energeetika	K2		Energiamajanduse arengukava eelnõu koostamise raames on vajalikud teadus-arendustegevused kaardistatud ja elluviimine on <u>kavandamisel</u> .		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Suuname põlevkivisektori arengut väiksema keskkonnamõju poole. Põlevkivi kasutamisel energiaallikana toetame meetmeid, mis kindlustavad põletamisel kõrgeima võimaliku kasuteguri.	Energeetika	K2		Vastavad meetmed on kavandamisel Põlevkivi arengukava raames.		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Hoidume Virumaa elukeskkonda negatiivselt mõjutava põlevkivi kaevandamismahu paisutamisest võrreldes kehtivate kaevandamislubadega.	Energeetika	Ü	Põlevkivi arengukava 2030 eelnõu.	Kaevandamise aastast mahtu ei ole plaanis praegu muuta.						
6. Põlevkiviresursi maksustamiseks õlitööstuses töötame 2017. aastaks välja naftahinna muutustest sõltuva maksu alused.	Energeetika	K1		Vastavad tööühmad on kavas lähiajal kokku kutsuda.						
Keskkond										
1. Suurendame tarbija teadlikkust teavituskampaaniate, koolituste ja juhendamiskeskuste kaudu toiduohutusest, kemikaalide kasutamisest olmetoodetes ning <u>ökoloogilisest jalajäljest</u> .	Keskkond	K2	Looduskaitse arengukava 2020.	Loodusharidust viiakse ellu ka Looduskaitse arengukava 2020 alusel (lisaks loodusõppele koolides).		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Igal elanikul peab olema kättesaadav kvaliteetne, puhas ja vastuvõetava hinnaga joogivesi.	Keskkond	K2	ÜKP rakenduskava 2014-2020. KIKi materjalid.	Meedet rahastatakse EL struktuurifondidest 2014+. KIKi keskkonnaprogrammist on rahastatud nt kaevude rajamist jne.		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Kaotame karusloomafarmid, kus kasvatatakse tehistingimustes võõrliike.	Keskkond	D			Eeldab õigusregulatsiooni muutmist.					

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
4. Seame sihiks, et prügilatesse ei ladestataks jäätmeid, piirame aasta-aastalt ladestamisele minevat jäätme hulka. Toetame olmejäätmete tekkekohal liigiti kogumise arendamist ja viime taaskasutuse osakaalu 70%-ni jäätmetest.	Keskkond	Ü	Riigi jäätmekava 2014-2020.	Riigi jäätmekavaga on vähemalt osa tegevusi ja tulemusi planeeritud, et vähendada ladestatavate jäätmete hulka ja kasvatada taaskasutust.						
5. Toetame riiklikult nõukogudeaegsete põllumajandus- ja tööstushoonete lammutamist.	Keskkond	D		VT rida 334		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Teostame riiklikult Eesti maavarade täieliku kaardistamise ja võimaliku kaevandamise analüüsid, leiame tasakaalu riigi majanduslike ja keskkonnakaitseliste huvide vahel.	Keskkond	K2	Ehitusmaavarade arengukava. Põlevkivi arengukava.	Uue põlevkivi arengukava eelnõu all ette nähtud põlevkivi kaevandamise eelispriirkondade uurimine.		0,00	0,00	0,00	0,00	
Keskkonna- ja looduskaitse										
1. Toetame keskkonnasäästlike lahenduste ja tehnoloogiate eelistamist riigihangetel.	Keskkond	Ü								
2. Kaasame aktiivselt kohalikke kogukondi kaitsealade haldamisse: ametkonnad ja kohalikud elanikud peavad tegema pidevat koostööd. Toetame looduskaitse usaldusmeeste võrgustiku loomist.	Keskkond	Ü								
3. Toetame ajalooliste looduslike pühapaikade kaardistamist riiklikult ja tagame hiite säilimise.	Keskkond	K2	Looduskaitse arengukava 2020.	Looduskaitse arengukavas on valdkond tähtsustatud.		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Igal Eesti elanikul peab olema kättesaadav kvaliteetne ja puhas joogivesi mõistliku hinnaga. Jätkame linnade ja alevite reovee puhastusseadmete rajamist ning renoveerimist. Toetame jätkuvalt kasutamispiranguid Ülemiste järve sanitaarkaitsealas.	Keskkond	K2	ÜKP rakenduskava 2014-2020.	Meedet rahastatakse EL struktuurifondidest 2014+.		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Jälgime, et kavandatavate looduskaitsealade eesmärk ja -režiim oleksid kooskõlas. Tagame eramaadel looduskaitseliste piirangute võrdse kompenseerimise sõltumata sellest, kas piirangud on kehtestatud Natura 2000 võrgustiku aladel või väljaspool seda.	Keskkond	K2	MAK 2007-2013. MAK 2014-2020.	Natura metsatoetust makstakse 2015. a Eesti Maaelu Arengukava 2007-2013 alusel Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD). Toetused jätkuvalt eeldatavalt uue MAK 2020 alusel.		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Looma karjääride rekultiveerimisfondi, kuhu tehakse karjääri aktiivse majandamise käigus pidevalt sisse makseid, mida kasutatakse hiljem karjääri rekultiveerimiseks.	Keskkond	K1	Mõju eelarvele puudub	Ettevõtetel on maapõueseaduse kohaselt kohustus kaevandusala taastada.	Õigusregulatsiooni muutmise vajadus.					
7. Algatame auditi looduskaitseliste piirangute hindamiseks, et kaaluda kaitseväärtuste otstarbekust ja põhijatust.	Keskkond	K1	Auditi läbiviimine ei vaja lisavahendite eraldamist.							

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Eesti suuremate reoveepuhastite väljalasud peavad olema pideva seire objektiks.	Keskkond	K1	Vajadusel seire prioriteetide ümbervaatamine.	Veekaitse järelevalvet teostab Keskkonnainspeksioon.						
	Keskkond									
Metsandus	Keskkond									
1. Võimaldame füüsilisest isikust metsaomanikul müüa tulumaksuvabalt oma metsast saadud metsamaterjali 5000 euro ulatuses aastas.	Keskkond	K	2014.a FIDEK alusel oli metsamaterjali müügiga seotud 1310 juhtu. Mõju arvutamisel on eeldatud sarnast mahtu.			-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	
2. Toetame ühistegevuse arendamist, et suurendada erametsaomanike konkurentsivõimet. Suurendame hüppeliselt puidu energiakasutust, mis aitab kaasa tööhõive parandamisele maapiirkondades.	Keskkond	K2	ÜKP rakenduskava 2014-2020. Maaelu arengukava 2014-2020 (MAK). KIK.	EL 2014-2020 vahenditest panustatakse muu hulgas hakkpuidu kasutuse kasvu (energiameetmed). Metsaomanikke toetatakse MAKist ja KIKi keskkonnaprogrammist.		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Hoiame Eesti põlise riigimetsa riigi omanduses ja tagame riigimetsa jätkusuutliku ja heaperemeheliku majandamise.	Keskkond	K2		Riigimetsa majandamisega tegeleb RMK.		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Toetame kaitseala valitsejale suuremate volituste andmist metsamajanduslike tööde planeerimisel.	Keskkond	Ü			Õigusregulatsiooni muutmine.					
5. Loomme väikemetsaomanikele metsamajandamiseks lihtsad ja läbipaistvad regulatsioonid, toetame metsaühistute tegevust ning kaasame maaomanikud võimalikult varajases planeerimisfaasis kõikidesse nende omandit puudutatavatesse protsessidesse.	Keskkond	K2	MAK 2014-2020 meede "Metsa majandusliku ja ökoloogilise elujõulisuse parandamine"	Metsaomanikke toetatakse MAK 2014-2020 meetmest "Metsa majandusliku ja ökoloogilise elujõulisuse parandamine", meetme maht 10 mln eurot ja KIKi keskkonnaprogrammist.	Õigusregulatsiooni muutmine.	0,00	0,00	0,00	0,00	
Jahindus										
1. Seisame selle eest, et jahipidamine kui harrastus jääks ka edaspidi kättesaadavaks kõigile asjast huvitatuile sõltumata sissetulekust ja ühiskondlikust positsioonist. Oleme seisukohal, et riigi rolli jahinduspoliitika kujundamisel tuleb suurendada, selleks loome keskkonnaministeriumis jahindusliku üksuse.	Keskkond	K	Ühe uue töökoha loomise hind 45 tuh eurot. Eeldatud 3 koha loomine.	KKMi on olemas metsaosakond (sh jahinduse nõunik), kes tegeleb jahindusega. Lisaks tegeleb sellega ka Keskkonnaamet.	Eeldab KKM-i põhimääruse muutmist.	-0,35	-0,35	-0,35	-0,35	
2. Seisame suurte jahipiirkondade säilitamise eest, arvestades, et jahinduse korraldamise aluseks on uluk ning minimaalseks jahipiirkonna suuruseks säiliks 5000 hektarit ühes ringpiiris.	Keskkond	Ü	Jahiseadus.	1.1.2015 jõustub uus jahiseadus, millega lepiti kokku vastav uus jahinduspoliitika.						

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Lisaks jahimeestele ja maaomanikele peab <ulukite ei="" fondi="" hüvitama="" hüvitamise="" ja="" jahindusnõukogus="" jahipiirkonna="" ka="" kahju,="" kahjude="" kasutaja="" kaudu="" kohustatud="" kokkulepitud="" kui="" küttemahuhu="" ole="" on="" panustama="" põhjustatud="" riik.="" struktuuri="" sõraliste="" ta="" td="" tekitatud="" täitnud="" ulatuses.<="" uluksõraliste=""> <td>Keskkond</td> <td>Ü</td> <td>Jahiseadus.</td> <td>1.1.2015 jõustus uus jahiseadus, millega lepiti kokku uus jahinduspoliitika. Riik toetab jahindust KKM-i eelarvest ja KIK-i keskkonnaprogrammist.</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </ulukite>	Keskkond	Ü	Jahiseadus.	1.1.2015 jõustus uus jahiseadus, millega lepiti kokku uus jahinduspoliitika. Riik toetab jahindust KKM-i eelarvest ja KIK-i keskkonnaprogrammist.						
4. Toetame maaomanike kaasamist jahindustegevuse kavandamisse.	Keskkond	Ü	Jahiseaduse materjalid	1.1.2015 jõustus uus jahiseadus, mis suurendas maaomanike õigusi.						
Maksud										
1. Madala ja keskmise palgaga töötajate maksukoormuse langetamiseks kehtestame astmelise tulumaksu.	Maksud	K	RM prognoos suvi14. Füüsilise isiku tulu osa, mis ületab 1600 eurot kuus, maksustatakse määraga 29%.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	266,00	314,00	375,00	447,00	Arvestatav mõju inflatsioonile. Piirmaksu määra tõstmine võib teoreetiliselt vähendada kõrgepalgaliste töötajate soovi suurendada tööpanust või hakata seda hoopis vähendada. Võrdsustab ühiskonna tulujaotust.
2. Soodustame noorte, õppurite, piiratud töövõimega inimestega ja eakate tööhõives osalemist, selleks langetame nende eest makstavat sotsiaalmaksu 13% võrra	Maksud	K	Mõju leidmiseks vajalikke algandmeid ei ole veel koos. Vt Praxise mõjuanalüüs.		Eeldab seadus(t)e muutmist.					
3. Regionaalsete töökohtade loomiseks langetame sotsiaalmaksu määra 33%-lt 30%-ni nende töötajate puhul, kelle elu- ja töökoht asuvad väljaspool Harjumaad.	Maksud	D	RM prognoos suvi14. Arvutus tehtud ainult ettevõtete aadressi järgi.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-112,00	-118,00	-126,00	-134,00	Ilmselt ei oma nii väike tööjõukulu alanemine märgatavat mõju hõivele.
4. Paindliku töötamise võimaldamiseks ja tööhõive suurendamiseks kaotame sotsiaalmaksu minimaalse kuumäära nõude.	Maksud	D	RM prognoos suvi14. Sotsiaalmaksu miinimumkohustuse kaotamine FIEde ja tööandjate mõju arvestades (eeldatavalt riigi SM §6 ei muutu või omab neutraalset mõju).		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-52	-56	-61	-71	Ilmselt suurendab osaajaga töötamise võimalusi.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
5. Tervislike eluviiside leviku toetamiseks vabastame ettevõtte investeeringud töötaja tervisesse erisoodustumaksust.	Maksud	D	Spordikulude katmiseks kulutatavaid summasid tööandjad praegu eraldi ei deklareeri, seetõttu ei ole maksusoodustuse võimaliku mõju hindamiseks täpseid algandmeid. Eeldades näiteks aga, et erisoodustuste deklaratsioonil (tulu- ja sotsiaalmaksudeklaratsiooni TSD lisal 4) näidatud eraldi nimetatava erisoodustustest kolmandik seisneb spordikulude katmises, jääks maksusoodustuse kehtestamisel 2016. aastal riigieelarvesse laekumata ca 11 miljonit eurot. Samas on mõistlik eeldada ka seda, et maksusoodustuse kehtestamisel lisandub tööjõudu, kelle palk või tulevane palgatõus asendatakse osaliselt maksuvaba hüvitisega, ca 5% hüvatutest (kokku mõjutaks maksusoodustus eeldatavalt ca 10% hüvatutest). Seega kokkuvõttes võib negatiivne mõju riigieelarvele ulatuda ca 17 miljoni euronit (2016, edaspidi on mõju sama aga struktuur muutub).			-17,00	-17,00	-17,00	-17,00	
Tööjõumaksud	Maksud									
Madalapalgaliste töötajate pealt makstavad tööjõumaksud on Eestis kõrged ja nende osakaal kõigist kogutud maksudest on liiga suur. Seetõttu soovime ennekõike madala ja keskmise sissetulekuga ning väiksema konkurentsivõimega isikute tööjõumakse vähendada. Soodustame tööandja panust töötaja tervisesse ja koolitusse ning muudame maksusüsteemi kasvuettevõtetele	Maksud	Ü			Eeldab seadus(t)e muutmist.					

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tõõhõivele)
1. Kehtestame progressiivse tulumaksu	Maksud	D	RM prognoos suvi14. Füüsilise isiku tulu osa, mis ületab 1600 eurot kuus, maksustatakse määraga 29%.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	266,00	314,00	375,00	447,00	Arvestatav mõju inflatsioonile. Piirmaksumäära tõstmine võib teoreetiliselt vähendada kõrgepalgaliste töötajate soovi suurendada tööpanust või hakata seda hoopis vähendama. Võrdsustab ühiskonna tulujaotust.
Kehtestame täiendava tulumaksumäära (29%) tulule, mis ületab 1600 eurot kuus. Korrigeerime seda vastavalt keskmise palga tõusule. Madalama ja keskmise sissetulekuga töötajate maksukoormuse vähendamiseks peame oluliseks tõsta tulumaksuvaba määra regulaarset nii palga kui ka pensionide puhul.	Maksud	D	RM prognoos suvi14. Füüsilise isiku tulu osa, mis ületab 1600 eurot kuus, maksustatakse määraga 29%.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	266,00	314,00	375,00	447,00	Arvestatav mõju inflatsioonile. Piirmaksumäära tõstmine võib teoreetiliselt vähendada kõrgepalgaliste töötajate soovi suurendada tööpanust või hakata seda hoopis vähendama. Võrdsustab ühiskonna tulujaotust.
2. Langetame sotsiaalmaksu.	Maksud									
§ Langetame sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa võrra (13% palgast) neil, kelle konkurentsivõime on tööturul madalam ning kellel on ravikindlustus tagatud riigi poolt (pensionärid, õppivad noored ja piiratud töövõimega inimesed, omastehooldajad).	Maksud	D	vt rida 185: mõju hindamiseks ei ole veel andmeid kokku kogutud. Vt Praxise analüüs.		Eeldab seadus(t)e muutmist.					
§ Kaotame sotsiaalmaksu miinimumnõude väiksema kui täiskoormusega töötamise puhul. Ravikindlustusmaksu arvestatakse endiselt alampalgalt, et tagada töötajale ravikindlustus, kuid pensionikindlustusmaksu vastavalt töötaja tegelikule töömahule.	Maksud	D	RM prognoos suvi14. Sotsiaalmaksu miinimumkohustuse kaotamine FIEde ja tööandjate mõju arvestades (eeldatavalt riigi SM \$6 ei muutu või omab neutraalset mõju).		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-52	-56	-61	-71	Ilmselt suurendab osaajaga töötamise võimalusi.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
§ Vähendame sotsiaalmaksu väljaspool Harjumaad 3% võrra, et soodustada palgatõusu ja vähendada sissetulekuerinevusi. Soodustuse saamiseks peab töötaja töö- ja elukoht olema registreeritud väljaspool Harjumaad.	Maksud	D	RM prognoos suvi14. Arvutus tehtud ainult ettevõtete aadressi järgi.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-112,00	-118,00	-126,00	-134,00	Ilmselt ei oma nii väike tööjõukulu alanemine märgatavat mõju hõivele.
3. Vabastame tööandja kulutused töötaja tervisesse erisoodustusemaksust (600 eurot aastas).	Maksud	D	Spordikulude katmiseks kulutatavaid summasid tööandjad praegu eraldi ei deklareeri, seetõttu ei ole maksusoodustuse võimaliku mõju hindamiseks täpseid algandmeid. Eeldades näiteks aga, et erisoodustuste deklaratsioonil (tulu- ja sotsiaalmaksudeklaratsiooni TSD lisal 4) näidatud eraldi nimetamata erisoodustustest kolmandik seisneb spordikulude katmises, jääks maksusoodustuse kehtestamisel 2016. aastal riigieelarvesse laekumata ca 11 miljonit eurot. Samas on mõistlik eeldada ka seda, et maksusoodustuse kehtestamisel lisandub tööjõudu, kelle palk või tulevane palgatõus asendatakse osaliselt maksuvaba hüvitisega, ca 5% hõivatutest (kokku mõjutaks maksusoodustus eeldatavalt ca 10% hõivatutest). Seega kokkuvõttes võib negatiivne mõju riigieelarvele ulatuda ca 17 miljoni euroni (2016, edaspidi on mõju sama aga struktuur muutub).			-17,00	-17,00	-17,00	-17,00	
4. Soodustame tööandjapensioni teket.	Maksud	Ü			Eeldab seadus(t)e muutmist.					
	Maksud									
Tarbimismaksud	Maksud									
Käibemaks on Eestis üsna kõrge ning põhjustab suurema maksukoormuse neile, kes kulutavad enamiku oma sissetulekust tarbimisele ehk üldjuhul väiksema sissetulekuga ja lastega leibkonnad. Seetõttu peame oluliseks käibemaksu osakaalu vähenemist kogu maksutulust. Maksustame tervishoiu eesmärgil tervist kahjustavate ainete tarbimist ja viime sisse autode luksusmaksu.	Maksud	K1	KM 20% määra langetamine 19%le. Eeldusel, et tarbimine ei muutu		Ei eelda muudatusi	0,00	0,00	0,00	0,00	Kerge inflatsiooni vähendav mõju.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Tõstame alkoholi ja tubakatoodete kui tervist kahjustavate ainete aktsiisi vähemalt palgatõusuga samas tempos.	Maksud	K2		Hetkel kehtiv seadus tagab aktsiismäärade tõusus kiiremas tempos, kui seda on palgakasv	Eeldab seadus(t)e muutmist.	0,00	0,00	0,00	0,00	Kerge inflatsiooniline mõju.
2. Seadustame nikotiini sisaldava e-sigareti vedeliku müügi ka mitteravieesmärgil ja maksustame selle aktsiisimaksuga.	Maksud	K	Kuna maksustamise objekt/alus on defineerimata/teadmata ei ole võimalik mõju hinnata. 2013. a jäi e-sigarettide täitevedelikkude ostmise tõttu ca 3 mln eurot makse laekumata, seega aktsiisi kehtestamise mõju hindamise eelduseks oleks e-sigarettide tarbimisest saamata jäänud tulu ning kuna tarbimine on aastaga kasvanud eeldame saamata jäänud tuluks ca 5 mln.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	5,00	5,00	5,00	5,00	
3. Kehtestame energiajookidele kui tervist kahjustavatele toodetele aktsiisimaksu.	Maksud	K	Hinnanguliselt juuakse Eestis ca 4 mln liitrit energiajooke (ca 10 mln purki/pudel). Maks kehtiks purgilt/pudeli kohta ning määr oleks 0,2 eurot (ehk arvestatav hinnatõus).		Eeldab seadus(t)e muutmist.	2,00	2,00	2,00	2,00	
4. Kehtestame luksusautomaksu.	Maksud	Ü			Eeldab analüüse ja seadusemuudatusi					
§ Kehtestame üle 35 000 euro maksvatele sõiduautodele luksusautomaksu. Iga seda piiri ületav euro on maksustatud 40 sendiga. Soetamismaksu hulka loetakse ka lisavarustus, mis soetatakse aasta jooksul pärast auto soetamist. Autotööstuse puudumise tõttu mõjutab autode soetamine negatiivselt meie jooksevkonto tasakaalu ehk viib raha välja. Maksust on vabastatud keskkonnasõbralikud sõidukid.	Maksud	K	Täpsed andmed autode hindade jaotuse kohta puuduvad.		Eeldab analüüse ja seadusemuudatusi					
Vara- ja keskkonnamaksud	Maksud									
1. Füüsilise isiku dividendide ja muu passiivse tulu maksustamine.	Maksud	D	vt rida 386	vt rida 386	Eeldab seadus(t)e muutmist.					
§ Maksustame füüsilise isiku passiivtulu 26% maksumääraga. Dividendide maksustamisel arvestatakse füüsilise isiku maksukohustusest maha juriidilise isiku tasutud tulumaks ehk tegelik maksumäär võrdub 6%ga	Maksud	K	MTA 2013 INF1 andmed dividendide kohta, mida on kasvatatud keskmise palga tempos.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	30	32	34	36	
§ Renditulult lubame maksuvabalt maha arvata 60% renditulust, et katta kinnisvaraga seotud kulutusi.	Maksud	K	MTA 2013 FIDEK andmed üüri- ja renditulu kohta, mida on kasvatatud keskmise palga tempos. Rakendub aastase viitajaiga		Eeldab seadus(t)e muutmist.		-7,0	-7,4	-7,9	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Jaotame teede kasutamise eest raskeveokitelt võetava tasu õiglasemalt Eesti ja võõramaiste ettevõtete vahel. Selleks kehtestame üldise raskeveokimaksu kõigile riigis sõitvatele veokitele ja tühistame registripõhise maksu.	Maksud	K	Kogutav maksutulu ei tohiks jääda praegu raskeveokimaksust laekuvast summast väiksemaks.			4,50	4,60	4,80	5,00	
3. Allutame põlevkivi hinna turukonkurentsile. See võimaldab riigil teenida oma maavaralt lisatulu, soodustab põlevkivist suurema lisandväärtuse loomist ja kohtleb maavara kasutavaid ettevõtteid võrdsemalt	Maksud	K			Eeldab seadus(t)e muutmist.					
Ettevõtete maksustamine	Maksud									
Eesti maksustab ettevõtete tulu koos Leedu ja Ungariga Euroopa Liidus vähim. Selle põhjustab meie unikaalne lähenemine, mis maksustab tulu vaid kasumi jaotamisel, mitte selle tekkimisel. See tekitab maksulaekumises riigi jaoks suure kõikumise ja annab eelise turul tugeva positsiooniga ettevõtetele. Meie eesmärk on parandada uute tulijate ja väiksemate ettevõtete konkurentsitingimusi, suurendada motivatsiooni jaotada kasumit Eestis ja kontrollida selle mujale ülekandmist ning piirata kõrge sotsiaalse riskiga ettevõtlust.	Maksud	Ü			Eeldab seadus(t)e muutmist.					
1. Ettevõtte jaotatava kasumi avansiline maksustamine.	Maksud		RM prognoos suvi14. Eeldus on, et 20% kasumist läheb peitu. Äriregistri andmed.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	10	10	11	11	
§ Alates kolmandast kasumlikust aastast ja 30 000 eurot ületava omakapitali puhul maksustatakse ettevõtte iga-aastane kasum 7% maksumääraga juhul, kui viimasel kolmel aastal makstud tulumaks on väiksem kui 7%. Varem makstud tulumaksu saab tasutavast maksust maha arvata kasumi jaotamisel. Uutele ja väikestele ettevõtetele säilitame praeguse maksusüsteemi. Põhimõte jaotab staažikamate ja suuremate ettevõtete kasumi eri aastate vahel ühtlasemalt, samal ajal ei suurene nende maksukoormust pikas perspektiivis oluliselt. Samuti motiveerib see rahvusvahelisi korporatsioone jaotama kasumit Eestis, kuna osa kasumi jaotamisel tekkivast maksukohustusest on avansiliselt tasutud.	Maksud	K	RM prognoos suvi14. Eeldus on, et 20% kasumist läheb peitu. Äriregistri andmed.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	10	10	11	11	
2. Rahvusvaheliste kontsernide sisesed tehingud.	Maksud				Eeldab seadus(t)e muutmist.					

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsiooni 2016	Mõju VS eelarvepositsiooni 2017	Mõju VS eelarvepositsiooni 2018	Mõju VS eelarvepositsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
12. Soodustame kaasava eelarvestamise põhimõtete rakendamist.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	Ü								
13. Töötame välja õiguslikud alused rahvahääletuste laialdasemaks kasutuselevõtuks.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					
Paremini toimiv esindusdemokraatia	Avatud valitsemine ja riigihaldus									
1. Muudame erakondade rahastamise süsteemi, jagame pool eraldisest kõigi erakondade vahel, kes on kogunud vähemalt 2% valijate häältelt, proportsionaalselt valimistel kogutud häälega. Teine pool eraldisest jagatakse kõigi parlamendis esindatud erakondade vahel võrdselt. Erakondadel, kes kogusid vähemalt 1% valijate toetuse, säilib 10 000-eurone toetus.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Täiendavat kulu ei kaasne. Olemasoleva toetuse jagunemise muudatused.							
2. Poliitilise konkurentsi elavdamiseks lihtsustame uute tulijate pääsu parlamenti. Selleks vabastame erakonna, kes osaleb Riigikogu valimistel esimest korda, kautsjoni maksimisest ja anname üksikkandidaatidele mandaadi samadel tingimustel nagu erakondade kandidaatidele.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K	Eeldusel, et 100 Riigikokku kandideerijat maksab valimiskautsjoni 355 eurot ja ei osutu Riigikokku valituks. Tulusid jääb riigil saamata 35 500.-		Õigusaktide muudatused. Võimalik tulude vähenemine.	0,00	0,00	0,00	-0,04	
3. Muudame üleriigilised valimisnimekirjad avatuks. Reastame kandidaadid üleriigilises nimekirjas vastavalt nende kogutud häälte arvu suhtele ringkonna lihtkvooti. Kui häälte arvu suhte ringkonna lihtkvooti on võrdne, saab kompensatsioonimandaadi kandidaat, kes on peetatud nimekirjas esimesel.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					
4. Selleks, et tugevdada saadikute sidet oma valimisringkonnaga, lubame Riigikogu liikmetel kuuluda samal ajal kohaliku omavalitsuse volikogusse, kuid välistame topelttasu saamise.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					
5. Välistame riigivaraseaduses nimetatud juriidiliste isikute nõukogu liikmete nimetamisel Riigikogu liikmete määramise nimetatud nõukogudesse.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Kulusid ei kaasne.							
6. Muudame põhiseadust selliselt, et Riigikogu liikmele ei laiene puutumatus. Riigikogu liikmel ei ole oma ausa tegevuse tagamiseks vaja laiemat kaitset kui on näiteks Eesti Vabariigi Presidendil, Vabariigi Valitsuse liikmel, riigikontrolöril või õiguskantsleril.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2016	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2017	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2018	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
E-riigi areng	Avatud valitsemine ja riigihaldus									
1. Korrastame riigi IKT-juhtimist ning muudame selle ametkonnaüleseks ja tsentraalselt koordineeritavaks. Looime riigi IT-arhitektide institutsiooni.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K2	IT-arhitektid (asutuste IT juhid) on täna olemas ja nendevaheline võrgustik toimib. Selle baasil eraldi institutsiooni (asutuse) loomine tähendaks täiendavat kulu, kuid selle mahtu pole võimalik informatsiooni üldistusastme tõttu võimalik hinnata.			0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Arendame välja riigi ja kohalike omavalitsuste ühised IT-platvormid.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K2	Riigiasutuste platvorm juba töös	Teostatav struktuurivahendite toel.		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Toetame isikutuvastuse tulevikumeetodite väljatöötamist ja praeguste meetodite (näiteks mobiili-ID ja biomeetria) edasiarendamist.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	Ü								
4. Toetame e-residentsuse projekti arendust ja aitame selle sisustada vajalike teenustega.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K	Asutuste kulud kaetakse riigilõivu arvelt. Arendused on võimalikud SF vahenditest. Projektimeeskonna kulu aastas ca 0.8 mln eurot.	MKM on alustanud e-residentsuse projektiga.		-0,80	-0,80	-0,80	-0,80	
5. Võimaluse korral hangime teenuseid ja tooteid kohalike ettevõtetele, et toetada IKT-valdkonna arengut Festis.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	Ü								
6. Soodustame vabavara arendamist ja kasutamist, vaatame üle riigi litsentsipoliitika ning eelistame võimaluse korral vabavaralahendusi.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K2		Litsenseerimispoliitika suunised on juba olemas, mis soodustavad vabavaralise tarkvara teket.	MKMi hinnangul on selleks tegevuseks täiendava ressursi suunamine ebaotstarbekas.	0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Püüame Eesti elektroonilisi ja mobiilseid IKT-lahendusi muuta Euroopa Liidu standarditeks.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	Ü								
8. Juurutame praegused e-tervise (ennekõike digiregistratuur ja digilugu) lahendused. Jälgime, et tervishoiuteenuste osutajad kasutaksid e-tervise infosüsteemi.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K2		Tervise infosüsteem (Digilugu) on loodud 2008. aastal. Tervishoiuteenuse osutajatel on kohustus edastada patsiendi terviseandmeid tervise infosüsteemi alates 2009. aastast. (Sotsiaalministri määrus nr 53 "Tervise infosüsteemi edastatavate dokumentide andmekoosseisud ning nende säilitamise tingimused ja kord"). Tsentraalse digiregistratuuri projekt on töös.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Suurendame ministeeriumideülest koostööd regionaalsete investeeringute planeerimisel ja elluviimisel.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	Ü								
2. Paneme kohalikele omavalitsustele ülesandeks ettevõtluskeskkonna arendamise. Eraldame selleks vajalikud vahendid sihtotstarbelisena riigieelarvest.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	Ü			eeldab seadusemuudaust					
3. Käivitame välismaal töötavatele eestimaalastele ja siinsetele töötajate puuduses ettevõtetele suunatud programmi, et leida võimalusi spetsialistide naasmiseks.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	Ü								
4. Soodustame maapiirkondade ettevõtete liitumist elektrivõrguga. Selleks katame osaliselt liitumistasud ettevõtetele, kes loovad töökohti väljaspool suuremaid keskusi.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	K	2013.a oli EE kogutud liitumistasud 14,1 mln eurot. Riigieelarve mõju ei ole võimalik prognoosida.							
5. Tagame ettevõtluse arenguks vajaliku riigimaa eraldamise kohalikele omavalitsustele.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	Ü								
6. Arvestame ettevõtete regionaalset paiknemist avalike teenuste ja toodete hankimisel. Selleks muudame riigihankeseadust.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	Ü			eeldab seadusemuudatust					
	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus									
Tagame inimeste lihtsa liikumise töö- ja elukoha ning teenuskeskuste vahel. Võimaldame elada maal ja töötada või õppida linnas.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus									
1. Panustame teede seisukorra säilitamisse ja parendamisse. Tagame maksimaalse efektiivsuse Euroopa Liidu vahendite kasutamisel, lõpetame raiskamise ja üleprojekteerimise tee-ehituses.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	Ü		Teehoiuks on vahendid kavandatud sh SF vahendid.						
2. Tõstame ühistranspordi dotatsioone maakonnasiseste ja mittetasuvate maakonnavaheliste liinide toetuseks.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	K	Maakonnavedude kogukulu on ca 35 mln (sh 22 mln dotatsioon + 13 mln piletitulu). Võimalik tõsta kuni 13 mln. Tabelis toodud 1% tõstmise maksumus. Maakonnavahelise transpordi riikliku tellimuse puhul riik juba katab dotatsiooniga selle osa mis piletitulust puudu jääb. 2016 ühistranspordi toetuste baas on 64 mln.			-0,22	-0,22	-0,22	-0,22	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsiooni 2016	Mõju VS eelarvepositsiooni 2017	Mõju VS eelarvepositsiooni 2018	Mõju VS eelarvepositsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Maakonnakeskused on kohaliku arengu tugipunktid. Maakonnakeskus (maakonnalinn koos tagamaaga) peab pakkuma täispaketti teenuseid, kõrgetasemel haridust ja lisavõimalusi uute ettevõtete ja töökohtade loomiseks (äriteenused, koolitus, inkubaatorid, tootmisalad jms).	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	Ü								
2. Igas maakonnas näeme maakonnalinna kõrval ka väiksemaid linnu ja suuremaid vallakeskusi kui kohalikke arengumootoreid ja teenuste osutajaid.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	K2		Käesoleva poliitika jätkamine		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Taastame riigi maakondlike investeeringute programmi. Selleks anname kindla osa valdkondlikest investeeringuvahenditest otsustamiseks maakonna tasandile.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	K1	Kulu ei kaasne							
4. Toome riigi töökohti suurtest keskustest välja teistesse maakonnalinnadesse. Suurendame kaugtöö osakaalu ja vähendame tsentraliseerimist riigiasutustes.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	Ü								
5. Toetame kodulähedaste põhikoolide ja elujõuliste maagümnaasiumide püsimist. Arvestame koolide rahastamisel nende regionaalset paiknemist.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	Ü								
6. Toetame väljaspool perearstikeskusi tegutsevate perearstipraksiste püsimist. Suurendame asukohast ja õepunktide arvust tulenevat perearstide lisarahastamist	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	Ü								
7. Teeme seaduseelnõude juures kohustuslikuks regionaalpoliitilise mõju analüüsi.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	K1	Kulu ei kaasne							
8. Suurendame regionaalsete hindamiskriteeriumide mõju ja maakondliku tasandi otsustusõigust EL-i raha jagamisel.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	Ü								
9. Tugevdame ettevõtluse tugisüsteeme maakonnakeskustes. Ühendame maavalitsuste, omavalitsusliitude, maakondlike arenduskeskuste, regionaalsete kolledžite, kutsehariduskeskuste ja LEADER-tegevuskeskuste jõupingutused ühtseks tõhusaks süsteemiks.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	Ü								
10. Kaasame ülikoolide regionaalsed kolledžid regionaalse arengu ja kohaliku ettevõtluse arendustöösse. Jätkame regionaalsete kompetentsikeskuste rahastamist.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	K2		Kompetentsikeskusi juba rahastatakse. Eesmärk peab olema nende iserahastamine.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Toome kohalikud omavalitsused madalseisust välja.	Regionaalaren g ja kohalik omavalitsus									
1. Riigireformi käigus töötame välja kohalike omavalitsuste uue rahastamismudeli, mis parandab kohalike omavalitsuste finantsautonoomiat. Suurendame tasandusfondi mahtu ja eraldame kohalike teede korrashoiuks lisaraha.	Regionaalaren g ja kohalik omavalitsus	Ü	Tasandusfondi maht 2015 aastal 75,5 mln, 1% võrra tõstmine on 0,75 mln. Kohalike teede hoiu maht 2015 eelarves ca 28 mln, 1% võrra tõstmine 0,28 mln.							
2. Suurendame omavalitsuste iseseisvust ja sõltumatust riigi rahakotist. Selleks suurendame kohalike maksude osakaalu omavalitsuste tulubaasis.	Regionaalaren g ja kohalik omavalitsus	Ü								
3. Suurendame linnaosade ja osavaldade otsustusõigust.	Regionaalaren g ja kohalik omavalitsus	K1	Kulusid ei kaasne							
4. Rakendame kaasava eelarvestamise põhimõtteid. Osa omavalitsuse tuludest anname otsustamiseks otse elanikele.	Regionaalaren g ja kohalik omavalitsus	K1	Kulude kasvu ei pea tingimata kaasnema							
5. Viime ellu haldusreformi. Selleks teeme kolm sammu.	Regionaalaren g ja kohalik omavalitsus	Ü								
§ Esimene samm – maakondade tugevdamine. Maakondlikul tasandil suurendame omavalitsusliitude tähtsust, omavalitsusliitudele antud ülesannete hulka ja neile eraldatud rahalisi vahendeid. Osa maavalitsuste ülesandeid anname üle omavalitsusliitudele. Maavalitsustest kujundame kohalikud riigi teeninduskeskused. Kohalikul tasandil toetame omavalitsuste vabatahtlikku liitumist mõistlikes piirides.	Regionaalaren g ja kohalik omavalitsus	K1	Kulude kasvu ei pea tingimata kaasnema							
§ Teine samm – kohalike omavalitsuste arvu ja ülesannete muutmine. Kohalikul tasandil teeme omavalitsustele ettepanekud liitumiseks, et igasse maakonda jääks mõistlik arv omavalitsusi. Juhul, kui omavalitsus ei liitu, siis vaadatakse tema ülesanded üle, et need oleksid väiksele vallale jõukohased. Rakendame põhimõtet „väike omavalitsus – vähem ülesandeid, suur omavalitsus – rohkem ülesandeid“. Need ülesanded, mida ei ole mõistlik või jõukohane vallas korraldada, koondame maakonda, omavalitsusliitu.	Regionaalaren g ja kohalik omavalitsus	K1	Kulude kasvu ei pea tingimata kaasnema							

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
§ Kolmas samm – kahetasandiliste omavalitsuste loomine. Maakondlikul tasandil ehitame üles maakondliku omavalitsuse koos valitava maakoguga. Selleks ei ole vaja lisaraha, vahendid koondame omavalitsusliidust, praegusest maavalitsusest ja esimese tasandi omavalitsustest. Maakondlikusse omavalitsusse koondame kõik need ülesanded, mida ühes vallas või väiksemas linnas ei ole kohapeal mõistlik teha: alates ühistranspordist ja jäätmemajandusest kuni ehitusjärelevalve ja planeerimiseni. Kaotame omavalitsusliidud ja riiklikud maavalitsused praegusel kujul. Praegusest maavalitsusest kujundame riigi teeninduskeskused, mille ülesanne on kohalike riigiteenuste korraldamine ja koordineerimine, järelevalve ja riigi esindamine maakonnas.	Regionaalaren g ja kohalik omavalitsus	K1	Kulude kasvu ei pea tingimata kaasnema							
6. Toetame üleriigiliste omavalitsusliitude ühinemist üheks tõhusaks organisatsiooniks.	Regionaalaren g ja kohalik omavalitsus	K1	Kulude kasvu ei pea tingimata kaasnema							
7. Kehtestame pealinnaseaduse. Lõpetame olukorra, kus Toompea võitlus Tallinna vastu kahjustab tervet omavalitsussüsteemi.	Regionaalaren g ja kohalik omavalitsus	K1	Kulude kasvu ei pea tingimata kaasnema							
Siseturvalisus										
1. Tõstame kõigi sisejulgeoleku valdkondade – politsei - ja piirivalve, pääste, vangla-, maksu- ja tolliametnikud – miinimumpalka vähemalt 12% ning seome selle edasise tõusu keskmise palga tõusuga.	Siseturvalisus	K	Siseturvalisuse valdkonna riigispetsiifiliste ametikohtade (politsei- ja piirivalveametnikud, päästeteenistujad, vanglaametnikud ning tolliametnikud ja uurijad EMTAs) palgafonid kasv 10% 2014 a palgafondi alusel.			-18,56	-18,56	-18,56	-18,56	
2. Suurendame piirkonnakonstaablite arvu, esmatähtsaks peame piiriäärseid tööpiirkondi.	Siseturvalisus	K	Politseiametnike palgafondi kasv 10%			-10,60	-10,60	-10,60	-10,16	
3. Tagame kiire menetlemise ja tõhusa õigusemõistmise. Digitaliseerime politsei, prokuratuuri ja kohtute menetluse.	Siseturvalisus	Ü								
4. Kehtestame õiglased trahvid: mida suurem sissetulek, seda kõrgem trahv.	Siseturvalisus	Ü	Puudub ülevaade, palju on trahvisajaate palgad.							

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2016	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2017	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2018	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
7. Loomes pankrotivõlgnike registri, mis annaks avalikkusele, eelkõige lepingupartneritele vajalikku teavet pankrotivõlgniku kohta.	Siseturvalisus	K	Aluseks võetud huvide deklaratsioonide register (HDR): arendamine ja hooldus			-0,20	-0,07	-0,07	-0,07	
8. Seadustame vabatahtlike poolt isiklike vahendite kasutamise ja tagame vabatahtliku tegevuse käigus tekkinud isikliku kahju hüvitamise.	Siseturvalisus	ü								
9. Kaitseme Eesti riigi piiri. Ehitame välja kontrolljoone Eesti ja Venemaa vahel ning tagame piirivalve füüsilise ja tehnilise võimekuse. Loomes piirikordonitesse kiirreageerimisüksused.	Siseturvalisus	K	Kogu idapiiri väljaehitamine (rajatised, seadmed jms) ning selle hilisem eksploatatsioon ja hooldus (10% investeeringust). NB Ei sisalda lõunapiiri väljaehitamist (vajalik sisepiiri ajutiseks sulgemiseks). Kiirreageerijate täiendav palkamine, nende varustamine ja väljaõpe.			-19,00	-35,50	-22,50	-9,90	
10. Pöörame erilist tähelepanu noorte vastu suunatud seksuaalvähivalla, koolikiusamise ja teiste vägivallategude tõkestamisele. Laiendame veebikonstaabli tööd ning noortele suunatud ennetustööd sotsiaalmeedias ja internetis.	Siseturvalisus	Ü								
11. Kriminalseerime inimkaubandusega seotud teenuste kasutamise. Muu hulgas tagame, et inimkaubanduse ohvrilt seksiteenuste ostmine on kriminaalkorras karistatav, samuti sätestame selged piirangud orjastavale tööle.	Siseturvalisus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					
12. Kaalume raviprogrammidest keelduvate pedofiilide avaliku registri loomist.	Siseturvalisus	K	Aluseks võetud huvide deklaratsioonide register (HDR): arendamine ja hooldus			-0,20	-0,07	-0,07	-0,07	
13. Vähendame oluliselt narkosurmade arvu, eraldades kriminaalpolitseile rahalisi vahendid raskete sünteetiliste narkootikumide tänavamüügi vastu võitlemiseks.	Siseturvalisus	K	Politseiametnike palgafondi kasv 5% 2014 a fondi baasil			-5,30	-5,30	-5,30	-5,30	
14. Selleks, et inimestel oleks parem ülevaade oma laenudest ja kohustustest ning võimalik adekvaatselt oma laenuvõimekust hinnata, kaalume positiivse krediidiregistri loomist.	Siseturvalisus	K	Aluseks võetud uue kriminaalmenetluse registri maksumus			-1,50	0,00	0,00	0,00	
15. Selleks, et kaitsta kodanike põhiõigusi ja -vabadusi ning parandada turvateenuste turgu, seadustame eradetektiiivteenuse pakkumise. Selleks litsentseerime nende tegevuse ning reguleerime eradetektiiivide õigused, kohustused, vastutuse ja läbivaatamise protseduuri.	Siseturvalisus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
16. Ehitame uue Tallinna Vangla Rae valda ja likvideerime viimased nõukogudeaegsed laagritüüpi vanglad Tallinna kesklinnast ja Harkust.	Siseturvalisus	K2		Uus Tallinna Vangla valmib 2018. aastal		0,00	0,00	0,00	0,00	
	Siseturvalisus									
Politsei- ja päästeteenistus	Siseturvalisus									
1. Kaotame õiguslikud takistused omavalitsuste koostöös ühiste korrakaitseametnike palkamiseks. Loomme väljaõppestandardid kohaliku omavalitsuse korrakaitseametnikele.	Siseturvalisus	K1	Õigusruumi korrastus ja väljaõppestandardite loomine täiendavat kulu ei too.							
2. Töötame välja Eesti oludesse sobiva kriminaalmenetluse seadustiku, mis vastab tänapäevastele kohtumenetluse nõuetele. Töötame selle nimel, et nii prokuratuuri, politsei kui ka kohtute vaheline tegevus oleks tõhus. Algatame programmi, millega asume aktiivselt kaasama noori õigusteadlasi prokuratuuri koosseisu.	Siseturvalisus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					
3. Vähendame dubleerimist politsei- ja piirivalveameti ja päästeameti ning ministeeriumi osakondade vahel. Poliitikate loomine peab toimuma ministeeriumis, elluviimine ametites.	Siseturvalisus	K1	Süsteemi korrastus kulusid ei too.							
4. Loomme politseile, piirivalvele ja prokuratuurile neljaks aastaks selge riigieelarveliste investeeringute programmi koos saavutatavate eesmärkidega. Digitaliseerime politsei, prokuratuuri ja kohtute menetluse.	Siseturvalisus	Ü								
5. Tagame kiire menetluse ja mõjusa karistuse. Tugevdame kriminaalpolitseid, lihtsustame ja kiirendame kriminaalmenetlust. Menetlus peab kannatanut säästma ega tohi põhjustada uusi kannatusi ja kulusid. Seame eesmärgiks kuritegudega ja väärtegudega tekitatud kahju kiire ja õiglase hüvitamise kannatanule.	Siseturvalisus	K	PPA tegevuskulude kasv 1% 2015 a kulude baasilt.			-1,53	-1,53	-1,53	-1,53	
6. Võimaldame eripäästjatele ja demineerijatele võimaluse jääda varasemale pensioniootele.	Siseturvalisus	Ü		Hetkel on võimalik päästeteenistujal jääda varasemale pensioniootele kuni 3 aastat enne vanaduspensioniiikka jõudmist.						

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2016	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2017	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2018	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
7. Toetame vabatahtlike päästjate ja korrakaitstjate tegevust. Täiendame vabatahtlike päästekomandode varustust ning suurendame riigi osalust vabatahtlike päästekomandode ja merepäästekomandode kulude katmisel.	Siseturvalisus	K	Ennetuste toetuse suurendamine 10% 2015 a toetuste baasil			-0,29	-0,29	-0,29	-0,29	
8. Tõhustame merepäästeväimekust kaldaäärses meres. Tagame mereäärsete päästekomandode merepäästeväimekuse.	Siseturvalisus	D		Kulud arvestatud rida 490						
9. Kahekordistame politsei eriuksuse K-komando suurus ja parandame eriuksuste koostoimimist.	Siseturvalisus	K	PPA tegevuskulude kasv 5% 2015 a kulude baasilt.			-7,65	-7,65	-7,65	-7,65	
Riigikaitse										
1. Säilitame kaitsekulutused vähemalt tasemel 2% SKT-st.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							
2. Pidevalt Eestis viibivad NATO liitlaste maa-, mere- ja õhuväeüksused tagavad usutava heidutushoiaku.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							
3. Säilitame noormeeste kohustusliku ajateenistuse ja soodustame ajateenistusse astumist.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							
4. Tasustame reservõppekogunemistel osalemist valitsuse ja tööandjate koostöös ning määras, mis motiveerib kaitsekohustuslasi õppekogunemistel osalema.	Riigikaitse	K	Töötasu säilitamine eeldusel, et reservväelase toetus sõltub tema eelmise aasta sotsiaalmaksuga maksustatud tulust, kuid ei ole väiksem kui 2014.a lõpul kehtiv toetuse määr vastavas auastme põhigrupis.			-0,20	-0,20	-0,20	-0,20	
5. Eesti osaleb aktiivselt kõigi liitlaste ühisel kaitsmisel ja rahvusvahelistel kriisireguleerimisoperatsioonidel ning arendab veteranipoliitikat, et väärtustada Eesti eest võidelnute panust	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							
Eesti sõjaline riigikaitse rajaneb suure professionaalsusega elukutselistel tegevväelastel, ajateenistuse põhjal moodustatavatel reservüksustel ja Kaitseliidul kui vabatahtlikul riigikaitseorganisatsioonil	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							
1. Elukutseliste kaitseväelaste palgatase ja töötingimused tagavad kaitseväelase ameti kõrge prestiiži ja tegevväelaste ametikohtade täieliku mehitatuse.	Riigikaitse	K	2013 a lõpu seisuga oli 3151 kaitseväelast. Kaitseväelaste palgakasv 10% 2014 a RM palgaanalüüsi mediaanpalga alusel on 5,9 mln			-5,90	-5,90	-5,90	-5,90	
2. Ajateenistuse pikkus ja ülesehitus tagab tõhusa ja sisuka väljaõppe ning võimaldab ajateenistuse lõppedes reservi arvata kõrge moraaliga ja hästi kokku hariutanud üksused.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Kõik ajateenituse läbinud ja reservi arvatud kaitsekohustuslased on määratud sõjaaja ametikohtadele.	Riigikaitse	K1	Kulu ei kaasne							
4. Testime reservüksuste valmisolekut ja formeerimisvõimekust regulaarsetel õppekogunemistel.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							
5. Tasustame reservõppekogunemistel osalemist valitsuse ja tööandjate koostöös ning määras, mis motiveerib kaitsekohustuslasi õppekogunemistel osalema ja võtab arvesse sõjaaja ametikoha vastutust.	Riigikaitse	K	Eeldusel, et reservväelase toetus sõltub tema eelmise aasta sotsiaalmaksuga maksustatud tulust, kuid ei ole väiksem kui 2014.a lõpul kehtiv toetuse määr vastavas auastme põhigrupis.			-0,26	-0,26	-0,26	-0,26	
6. Kaitseväe rahastamine tagab Kaitseväe suutlikkuse valmistada ette Kaitseväe ülesandeks olevaid sõjalisi võimeid, kaasata uusi Kaitseväelastega liitujaid ja täita teisi talle seadusega pandud ülesandeid	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.							
7. Kõigi valitsusasutuste riigikaitse roll ja ülesanded on selgelt kindlaks määratud ning nende täitmist korraldavad ja koordineerivad Riigikaitse ja Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjon.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							
8. Kõik riigikaitse ülesannetega seotud tippametnikud saavad ühtse koolituse abil piisavad teadmised laiapindse riigikaitse olemusest ja juhtimisest	Riigikaitse	K1	Kõrgemaid Riigikaitsekursusi korraldatakse juba täna. Täiendavat kulu ei kaasne.							
Eesti kaitseväge arendab välja kiirreageerimisvõimelisi üksusi ja loob vajaliku taristu, et tagada Eesti sõjaline kaitse välisohutude vastu ning koostegutsemisvõime liitlastega.	Riigikaitse	Ü	Analüüsiks liiga üldine. Võib tähendada ka täna planeeritavate tegevuste jätkamist.							
1. Kaitseväge arendab esmajoones neid sõjalisi võimeid, mis on vastavalt ohuhinnangutele vajalikud Eesti riigi esimeseks iseseisvaks kaitseks.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Kaitsehanked tagavad kõige kõrgemas valmisolekus ja siirmisvõimeliste üksuste täieliku varustatuse.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Kõik loodavad sõjalised võimed suudavad kiirreageerida ja tegutseda koos liitlaste üksustega.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Kaitseväge võimearendused lähtuvad vastutustundliku ressursiplaneerimise põhimõttest: kõigi sõjaliste võimearendusprojektide puhul võetakse arvesse ressursivajadusi kogu relvasüsteemi elutsükli jooksul.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
5. Sõjaliste võimete arendamisel teeb riik tihedat koostööd Eesti kaitsetööstusega ja soodustab rahvusvaheliste kaitsetööstusettevõtete investeringuid Eestisse.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							
6. Viime lõpule riigikaitse arengukavas ettenähtud suurvõimearendused (soomusmanööverüksus, kolmanda põlvkonna tankitõrje, iseliikuvad haubitsad). Hankeplaane ajakohastades analüüsime vajadust ja võimalusi täita varem kavandatud kiiremini olulisi võimelünki (rannakaitse, keskmaa õhutõrje).	Riigikaitse	Ü								
7. Riigikaitse taristu arendamisel seame eesmärgiks Eesti kaitseväge ja Kaitseliidu töö- ja väljaõppetingimuste parandamise ning tingimuste loomise NATO uue heidutushoiaku käigus Eestisse lähetatud üksuste ühisharjutusteks ja väljaõppeks koos Eesti kaitseväega.	Riigikaitse	K	Sisaldab tuvastatud taristuvajadust, sh taristuvajadust kahe kompanii alalise kohaloleku jaoks, NATO staabeelemendi NFIU (NATO Force Integration Unit) jaoks, mehhaniseeritud pataljoni varustuse eelpaigutuse jaoks, väljaõppevõimaluste parandamise jaoks Keskpolügoonil, soomustehnikale väljaõppevõimaluste loomiseks Keskpolügoonil.			-10,16	-10,16	-10,16	-10,16	
Liitlaste kohalolek Eestis ja naaberriikides heidutab potentsiaalseid agressoreid ning suudab vajaduse korral kiiresti ja otsustavalt reageerida kõigile sõjalistele ohtudele.	Riigikaitse	Ü	Analüüsiks liiga üldine. Võib tähendada ka täna planeeritavate tegevuste jätkamist.							
1. Eesti seisab selle eest, et kollektiivkaitse jääb NATO keskseks funktsiooniks.	Riigikaitse	Ü	Analüüsiks liiga üldine. Võib tähendada ka täna planeeritavate tegevuste jätkamist.							
2. Pidevalt Eestis viibivad NATO liitlaste maa-, mere- ja õhuväeüksused tagavad usutava heidutushoiaku.	Riigikaitse	D		vt rida 541						
3. Eestis roteeruvad liitlaste üksused peavad eelkõige korvama Eesti võimelünki ja aitama ühise väljaõppe toel tõsta Eesti kaitseväge valmisoleku ja väljaõppe taset.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Liitlasvägede kiire siirmisvõime tagamiseks ja heidutushoiaku tugevdamiseks eelpositsioneerime Eestisse liitlaste sõjalist varustust.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Eesti tagab NATO uue heidutushoiaku käigus Eestisse lähetatud liitlasüksustele vajaliku vastuvõtva riigi toetuse ja arendab väljaõppeks vajalikku taristut (lähiharjutus- ja laskealad).	Riigikaitse	D		Dubleerib rida 542						

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
6. Eesti seisab selle eest, et NATO-l on tänapäevased, realistlikke ohustsenaariume käsitlevad, ühistel õppustel läbi harjutatud ning reaalselt ressurside ja võimetega tagatud kaitseplaaniid	Riigikaitse	Ü	Analüüsiks liiga üldine. Võib tähendada ka täna planeeritavate tegevuste jätkamist.							
7. Eesti arendab tihedat kaitsekoostööd Põhja- ja Baltimaadega ning toetab Soome ja Rootsi tihedamat lõimumist NATO kaitselehenidiga.	Riigikaitse	Ü	Täiendavat kulu ei kaasne.							
Eesti osaleb aktiivselt kõigi liitlaste ühisel kaitsmisel ja rahvusvahelistel kriisireguleerimisoperatsioonidel.	Riigikaitse									
	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Eesti kaitseväge arendab siirmissõimeisi üksusi, mis on valmis ja võimelised osalema koos liitlastega Washingtoni leppe artikli 5 alusel teiste NATO liikmesriikide sõjalisel kaitsmisel.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Eesti osaleb NATO (VJTF, Very High Readiness Joint Task Force) ja teiste rahvusvaheliste kiirreageerimisüksuste (JEF, Joint Expeditionary Force) arendamisel ning seisab selle eest, et loodavad kiirreageerimisüksused oleksid vajaduse korral tegelikult kasutatavad.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Eesti kaitseväge üksused osalevad Riigikogu mandaadi alusel NATO, EL-i ja ÜRO juhitavatel rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Eesti arendab tihedat kaitsekoostööd Põhja- ja Baltimaadega ning toetab Soome ja Rootsi tihedamat lõimumist NATO kaitselehenidiga.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne							
5. Eesti osaleb Euroopa Liidu Põhjala lahingugrupis ja toetab lahingugruppide muutmist reaalselt kasutatavaks Euroopa Liidu kiirreageerimisvõimeks	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Eesti riik peab meeles, tunnustab ja väärtustab sõjalistel operatsioonidel osalenud ning seal vigastada saanud või hukkunud kaitseväelaste panust Eesti rahvuslike huvide teenimisel. Riik arendab veteranipoliitikat, et väärtustada Eesti eest võidelnute panust, aidata vigastatud kaitseväelasi ja teisi veterane tavaellu naasmisel ning pakkuda tuge veteranide ja hukkunud kaitseväelaste lähedastele.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiivsele 2016	Mõju VS eelarve-positiivsele 2017	Mõju VS eelarve-positiivsele 2018	Mõju VS eelarve-positiivsele 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
7. Looime kaitseliitlastele võimaluse osaleda tsiviil-militaar koostööüksuste tegevuses.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne							
Välispoliitika										
1. Seisame Eesti lähedaste liitlussuhete eest kõigi NATO ja Euroopa Liidu liikmesriikidega. Töötame kõigi poliitiliste ja diplomaatiliste vahenditega selle nimel, et Euroopa Liidu ja NATO positsioonid olulistest rahvusvahelistes küsimustes on ühtsed ja põhinevad ühistel demokraatlikel väärtustel.	Välispoliitika	Ü								
2. Toetame kõigi Euroopa riikide õigust olla oma välispoliitilistes otsustes vaba ning taotleda Euroopa Liidu ja NATO liikmelisust.	Välispoliitika	Ü								
3. Ajame aktiivset majandus- ja äridiplomaatiat, toetame Eesti ettevõtjaid välisurgude otsimisel, tundma õppimisel ning koostööpartnerite leidmisel.	Välispoliitika	K	Ühe majandusdiplomaadi kulu aastas 80000* eeldusega 10 saatkkonda	MKM ja Väm koostöös seda juba arendatakse. Majandusnõuniku ametikoha loomine saatkondadesse võib tähendada lisakulu.		-0,80	-0,80	-0,80	-0,80	
4. Selleks, et hoogustada Euroopa Liidu majandusarengut, seisame Euroopa Liidu siseturu, sealhulgas digitaalse siseturu arendamise eest. Samuti toetame energialiidu loomist, et tagada energiaalane julgeolek ning mõistliku hinnaga energia kättesaadavus Eesti ettevõtete ja tarbijate jaoks.	Välispoliitika	Ü								
5. Valmistame nii korralduslikult kui ka sisuliselt hästi ette Eesti eesistumise Euroopa Liidus 2018. aastal. Eesistumise prioriteetidena näeme Euroopa Liidu ühtse turu ja digitaalse turu arendamist, energialiidu loomist ning ühtse välispoliitika ja idapartnerluspoliitika tugevdamist.	Välispoliitika	K2	EL eesistumise kulud 66 mln on planeeritud RES 2015-2018. Riigikantselei on EL eesistumise ettevalmistamisega alustanud	Senise poliitika jätkamine.		0,00	0,00	0,00	0,00	
Eesti julgeoleku tugevdamine										
Eesti välispoliitika keskne eesmärk on Eesti julgeoleku tagamine. Selleks on oluline, et kõik riigid kohustuvad järgima rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtteid, Eesti suhted liitlastega põhinevad jagatud väärtustel ja vastastikkusel usaldusel ning Eesti pehme mõju maailmas kasvab.	Välispoliitika	K2		Senise poliitika jätkamine.		0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Tagame, et Eesti on usaldusväärne ja organisatsiooni arengusse panustav partner NATO-s, mille tuumikülesandeks jääb kõigi liikmete sõjaline kaitsmine välisohutude vastu.	Välispoliitika	K2		Senise poliitika jätkamine.		0,00	0,00	0,00	0,00	

